

38

D. LEVI
Stanza III
Scat. B. P. 9. II. 42

GIRARDI, M.

Increment
m. p. s.

50 ft.

III sotto 1

Digitized by the Internet Archive
in 2018 with funding from
Wellcome Library

<https://archive.org/details/b30502457>

DE UVA URSINA
EJUSQUE, ET AQUÆ CALCIS

VI LITHONTHRYPTICA

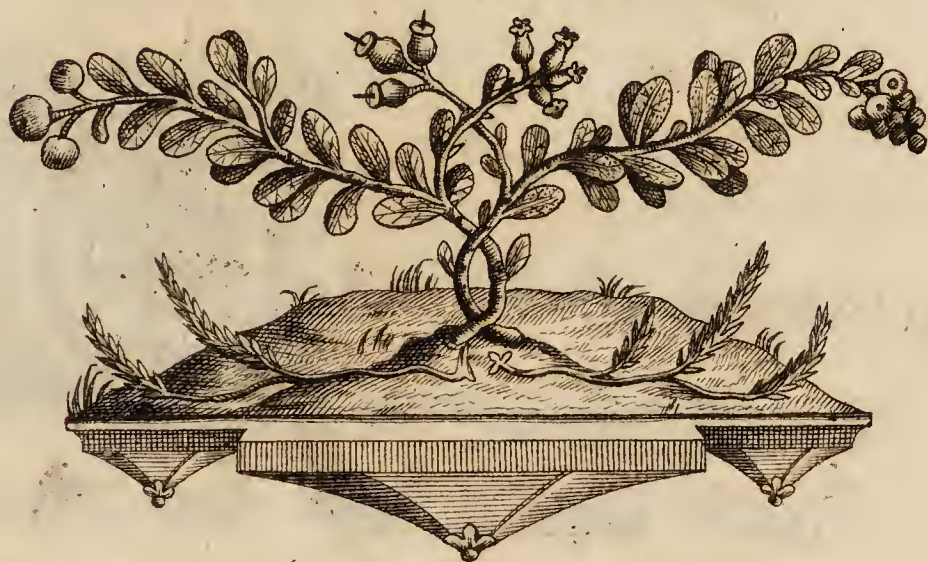
NOVÆ

ANIMADVERSIONES, EXPERIMENTA,

OBSERVATIONES

MICHAELIS GIRARDI

MED. PHYS.

PATAVII MDCCLXIV.

Typis Conzatti Super. permisso.

DE UVA URSLINA

ENROQUE ET AGUE CALGAS

BY AUTHORITY OF

BY AUTHORITY OF

DEPARTMENT OF

MICHAEL'S CHARARDI

MED. PHYS.

PATAVII MDCCLXIV

This book is the property of the Wellcome Library

AMPLISSIMO VIRO

SENATORI PRÆSTANTISSIMO

LEONARDO
VENERIO

MICHAEL GIRARDI.

F.

*Uod jamdiu summo-
pere optaveram, id
gaudeo nunc mihi denique conti-
gisse. Lator obsequium reveren-*

A 2 tiam-

tiamque erga Te meam me, dum
 ea quæ attente observari publici
 juris facerem, in publicum pro-
 ferre posse. His in legendis ne
 Te pigeat obsecro. Tractat Fa-
 brilia Faber; Medicus Experi-
 menta, Observationes. Hæ Me-
 dicinam crearunt; illa, firmis fun-
 damentis innixa, confirmarunt, au-
 xeruntque. Ægris perniciosius ni-
 bil, quam Naturæ loquenti hy-
 pottheses anteponi. Arti quantum
 detrimentum inferant ii, qui ad
 scribendum non veritatis amore,
 sed

sed animi affectibus, novitatis, gloriaeque desiderio adducuntur, illis nimis apertum est, qui quotidie in Hippocraticis demonstrandis præceptis insudant, argentique. Hinc Medicinæ decrementum, confusio. Quas ego Tibi, SENATOR PRÆSTANTISSIME Observationes exhibeo, e puro veritatis fonte erutæ sunt, præterque veritatem nihil invenies. De Uvæ Ursinæ, ac Calcis Aquæ experimentis, hoc certum est: milles pericula maximo cum labore,

Et patientia inivi, antequam fir-
 mi quid statuerem, vulgaremque.
 In his aliquid novi inest, quod
 ne alicui, maximeque illis, qui
 calculo laborant, profuturum sit,
 prorsus non dubito. Londinenses,
 Batavi, Edimburgenses, Germa-
 ni nunc Stepheniano remedio A-
 quam Calcis pro lithiasi longe an-
 teponunt, comendantque. Quid meis
 in Experimentis visum sit mihi,
 aperte patebit. Absit, ne aliquis me
 aliorum inventa desiderio depri-
 mendi, hæc confecisse credat. Hoc

longe ab ingenio meo moribusque ab-
 horret . Non auderem , AMPLISSIME
 VIR , hæc gloriosissimo Nomini
 tuo inscribere , si quid his pa-
 gellis inesset contrarium veritati ,
 cujus Ipse es amantissimus . Maximi
 sunt tua Nobilitas , ac Bona facien-
 da ; sed nibili si ista cum animi tui
 dotibus conferamus . Actionum tua-
 rum famâ percrebuit , quæ non dele-
 bitur unquam , eo quod illis tuus
 est animus major . Litteris Te de-
 lectari satis apertum est omnibus ,
 mihi que præsertim , qui haud semel

tuum de difficillimis rebus judi-
 cium sapienter prolatum summa
 cum voluptate audiui . Qua de
 causa Libellus hic , quo incultior ,
 eo magis indiget præsidio ac pa-
 trocinio tuo ; satis tutus a Cri-
 ticorum obtreſtatione futurus , ubi
 a Te benevole amanterque exci-
 piatur . Pro magnitudine benefi-
 ciorum tuorum , que mihi sæpius
 contulisti , cum pares reddere
 grates non possim , id Tibi sal-
 tem ex animo tribuo , quod So-
 crati (Seneca de benef. lib. 1.

Cap.

Cap. VIII.) Æschines pro beneficiis acceptis tribuerat olim. Grati animi mei obsecro Te obtestorque, saltem hoc testimonium accipe. Faxit Deus, ut ad Patriæ ornamentum subsidiumque, ad amicorum gaudium, ad tuorum omnium auxilium, & gloriam, diu incolumis vivas. Vale.

Patavii. Kal. Novemb.
MDCCLXIV.

DE

ELENCHUS

CAPITUM.

C A P. I.

DE Uva Ursi. Pag. 11

C A P. II.

De Uvæ Ursinæ Analysi Chymica. 24

C A P. III.

*De vi lithonbryptica liquoris Uvæ
Ursinæ.* 36

C A P. IV.

Observationes Uvæ Ursinæ. 97

D E

UVA URSI

CAPUT I.

Aud alienum ab instituto meo fore arbitrator, dum de *Uvæ Ursi* præstantia observationes conscribo, nonnulla imprimis, quæ ad hanc recte pertinent, antequam ad illarum descriptionem deveniam, attingere. *Præcl. A. de Haen* in *Universitate Vindobonensi* primarius Professor, omnium primus, quod sciam, ex consilio cel.

Ar-

Archiatři *L. B. Van-Swieteni* Lithonthrypticam vim *Uvæ Ursinæ* *Rat. Med.* pluribus in locis, cum observationibus vulgavit. Planta hæc describitur verbis *Clar. Lucæ Mislei* *Rat. Med. par. II. cap. XII.* quibus & nos utimur, additis cæteroquin animadversionibus, ne nostræ Regionis homines, rei similitudine decepti, vaccinium pro *Uva Ursina* colligant.

Uva Ursi, inquit *Mislei*, Ἄρπιτος ἀφύλος. *Tournefort. Instit. Rei Herb. Tab. 370. Est ex mente Cel. Linnæi Arbuti species, nempe Arbutus caulibus procumbentibus foliis integerrimis. Linn. Spe. Plant. Tab. I. 395.*

Num.

Num. 4. Johannis Bauhini *Historia Plantarum universalis* Tom. I. Lib. 5. cap. 8. pag. 523. optimam dat iconem, sed descriptionem minus accuratam. Galeni descriptio videtur convenientissima lib. 7. cap. 4. κατά τόπους. Frutex est humi repens, locis paucis frigidissimis, iisque potissimum crescens, quos perpetuæ nives tegant; paucis dico: nam mihi multos altos Montes conscendenti, non nisi in binis hætenus conspectus est: in Austriâ quidem, in Alpe Gans vulgo nuncupata, quinque Leucis ab Austriæ Neapoli sita; in Styria vero in Alpibus nivalibus dictis, sex Leucis a Cellis Marianis remotis, ubi

in-

inter perpetuas nives copiosius legitur. Caules huic Frutici reptantes, cortex rufescens, folia conferta, oblonga, ovata, integra, carnosae. Flores monopetali, ovales, basi planiuscula, ore quinquefido: laciniis obtusis, revolutis, parvis. Fructus & bacca subrotunda, ceraso minori similis, rubra, seminibus quinque osseis, planiusculis feta. Planta perpetim vivet; fructus altero anno maturescit. Totus hic frutex, praesertim cortex & folia amarum adstringentemque habet saporem fere ut Peruvianus cortex. Caeterum in colligenda hac Planta attentus sit oportet Rhizotomus, ne Vitem idæam, seu

Myr-

Myrtillos rubros , pro Uva Ursina colligat : ita enim hæc binæ Plantæ , ut ovum ovo , sibi similes videntur ; nisi systematicus Botanicus easdem semper distinguere novit . Differentia tamen hæc est : Uva Ursi florem habet decem staminibus ; Vitis idæa non nisi octo præditum . Uvæ Ursi Baccæ non nisi quinque habent semina , Vaccinium , sive Vitis idæa , viginti sæpe .

Hæc descriptio tametsi omnibus longe antecellat , his tamen in nostris Regionibus quasdam exceptiones admittit . Hic Uva Ursi non solum locis paucis frigidissimis , iisque potissimum , quos perpetuæ nives regant , crescit ; sed per omnes Bena-

ci ripas , ut nuperrime mihi videre contigit , perpetim viret , ubi aut raro , aut nunquam nives , & glacies conspiciuntur . In Montibus *Dalca* , *Muiz* , *Ranz* , *Limoni* , qui Pagus *Riperia* extremus audit prope *Tirolim* , copiosissime legitur . In *Monte Vil* haud nusquam quoque inest , & crescit una cum *Rhododendro foliis ciliatis nudis* , corollis infundibuliformibus . *Lin. spe. Plant. Tom. 1. 392. num. 3.* quod perperam ejusdem folia a *Jacobo Zanonio in Rario. stirpi. Hist. ampliata Tab. 178.* pro illis *Uvae Ursi* delineantur . In *Tremosinis Montibus* , qui parum a planitie extolluntur , tam copiose

viridescit, ut totam, si possent, ex-
cerperent Rustici, eo quia una cum
Erica antheris bicornibus inclusis, cor-
rollis inæqualibus campanularis me-
diocribus, foliis oppositis sagittatis
(*Linn. Spec. Plant. pag. 352.*) oria-
tur, ex qua bovum strata parant,
seorsum hanc ab *Uva Ursi*, quæ hac
in re haud inservit, frustra collige-
re student. At nimis longior es-
sem, si Montes omnes numerare
vellem, in quibus Planta hæc inve-
nitur: sufficiat, quod raro *Riperia*
Montes absque hac arbuti specie vi-
dere evenit.

Quod ad Plantas attinet, hæc atten-
denda sunt. *Vaccinium* imprimis, quod

apud Cel. Linn. Spec. Plant. pag. 351. num. x. sic definitur racemis terminalibus nutantibus foliis obovatis, revolutis, integerrimis, subtus punctatis ut plurimum, ut Uva Ursi haud crassescit. Quædam ejus folia majora, quædam minora, ac tam minuta habet, ut recte irregularia vocare possimus. Racemi Uvæ in modum, ex pluribus acinis rubris, qui sub tenui cute humorem habent, sunt conglobati: horum femina parvasunt; illaque ficuum æmulantur: in quantitas vero, per sæpe variatur. Locis quæ nuperrime indicavi, difficile invenitur; saltem ego paucissimis in montibus vidi.

Uva Urfi æqualia semper habet folia, si ea, quæ ad maturitatem non pervenerunt, demamus. *Baccæ*, quæ ad instar malorum ex Arbusto pendunt, rubescunt, gaudentque pulpa. *Semina*, quod *Mislei* non nisi quinque habere afferit, mihi inter fructus millenos, quos patientissime aperui, diligenterque conspexi, crebro videnda occurrerunt 6. 7. aut octo, quandoque iter, quatuorve, hoc habito respectu, quod si numerum quinque, aut sex (ut plerumque inveniuntur) excedant, gracilescunt ut plurimum, sin minus, auferuntur. *Ossa*, siue femina figuram in sua naturali sede peponum

habent, si disjungantur, semilunares sunt, ac magnitudine pene tritici granis æquiparantur.

Ex iis quæ hætenus dicta sunt, inficiabitur nemo, summum inter has Plantas interesse discrimen. Si conferamus ambas, quis primo intuitu ex foliorum dissimilitudine, Plantarumque crassitie *Vaccinium*, sive *Vitim Idæam* ab *Uva Ursa* non dignoscat? Porro quis ex summa fructuum diversitate, scilicet ex racemis *Vaccinii* primum, deinde ex acinorum humore, aut baccarum *Uvæ Ursinæ* pulpa unam ab altera non fecernat? Quis tandem ex evidentissima seminum differentia, his in

colligendis falli possit ? Tanta est hic varietas tantumque discrimen, ut non solum hæ duæ Plantæ, ut *ovum ovo*, *sibi similes sint*, sed impossibile videatur, ut *Rhizotomi Vitem Idæam seu mirtillos rubros pro Uva Ursina colligant*.

Ut omnibus tamen melius innotescant varietates, quæ inter *Vaccinium* & *Uvam Ursi* intersunt, harum Plantarum ad libri calcem Icones dedi. Flores ibi, fructus, semina, ut seorsum delinearentur, ne ullus dubitationis locus superesset, curavi. Discrimen, quod hic animadvertimus, fortasse haud omnibus in Regionibus est admittendum. *Non omnis fert omnia Tellus.*

Hic segetes, illic veniunt felicius Uvæ:

Arborei fetus alibi atque injussa virescunt

Gramina, nonne vides croceos ut Tmolus odores,

India mittit ebur, molles sua thura sabæi?

At calybes nudi ferrum, viro- saque Pontus

Castorea, Eliadum palmas Epiros equarum?

Continuo has leges, æternaque fœdera certis

Imposuit natura locis. Virg.

Georg. lib. I. vers. 54.

Ad tollendas quasdam nonnullorum

rum dubitationes, hæc absolute animadvertenda existimavi. Perperam agitur de remediis, si haud recte noscuntur; utinam illa Agyrtis, quæ quotidie ægris præscribunt, noscerentur. Sed qua vi polleat *Uva Ursina*, ac quæ nobis visa sunt, nunc describamus.

D E

UVÆ URSINÆ

Analyfi Chymica.

C A P. II.

ANtequam de Analyfi *Uvæ Ursinæ* quidquam proferam, hæc imprimis animadvertenda sunt. Cum in experimentis quandoque *Uvam Ursi* suum prorsus edere effectum animadvertissem, peculiariterque hoc in præclarissimo illo Viro, de quo prima in observatione est sermo, adnotassem, hanc in rem mihi esse inquirendum existimavi. Experimentis

fæ-

læpius inde repetitis, ac diligenti
 perscrutatione a loco, & tempore,
 quo Planta collecta est, rem ex to-
 to pendere edoctus sum. Varietatem
 hanc præ cæteris animadvertit Boer.
*in Elem. Chym. Tom. II. in Prole-
 gom. his verbis succos Plantæ ejus-
 dem vario tempore, valde diversos
 haberi, adeo ut quidem vix iidem ap-
 pareant, sive colorem lubet spectare,
 sive odorem, sive saporem; ne vires
 recenseam singulares, quæ etiam in
 crudis, maturisque adeo differunt, ut
 nullo modo comparari queant*
*Eo etiam liceat referre varietatem,
 quæ diversitate terræ nutricis acci-
 dit. Ita nimirum montanis orta lo-
 cis*

cis, aut umido palustri solo prognata, miris modis differunt. Indeque optime concludit Auctor: Quare eadem operatio iisdem quoque de Plantis diversa prorsus aliis tempestatibus elicit. Hæc magni res est momenti, maximeque attendenda. Non raro ad orcum quædam deprimuntur remedia, cum re vera adhibita diligenti observatione, ad sidera tollenda sunt. Merito Cel. Störck ad errores vitandos de Cicuta iconem in suo supplemento tradidit, ibique extractum non ubique juxta suam mentem parari, ideoque jure neque ab adversariis effectus laudatos inveniri conquestus est. Quamquam

hic

hic non habeamus, unde *Cicutariam* virtutem confirmemus, hoc tamen verum est, male aliquod damnari remedium, si præter Auctoris mentem adhibeatur. Sed ad nos. *Uva Urſi*, dum florefcit aut paulo poſt, eſt carpenda, ſcilicet tempore veris, ad menſis Maji finem, aut incipiente Junio. Ardente Sirio, aut Autumnali tempore paucos humores, ac minori aſtivitàte præditos habet. Hic præ ceteris optima eſt quæ locis ſoli expoſitis naſcitur, & poſtiſſimum quæ in *Montibus Tremoſinis* feritur; quæ in Vallibus locifque opacis colligitur, eſt abiicienda. Quam meis in experimentis adhibui

bui, congruis in locis, tempore opportuno carpta fuit, ideoque suis effectibus carere nunquam vidi. igitur ex hac ipsa en Analysim.

Uva Urſi in umbra exſiccata ad pondus librarum trium, luto obduſtam retortam fere ad colum uſque implevi. Huic cornuto vitreo, furno arenæ commiſſo, latiffimum excipulum, accurate connexis commiſſuris agglutinavi. Sic paratis rebus diſtillationem gradibus ignis haud majoribus, quam 212. inſtitui. Aqua, quæ primum prodiit liquida, paululum odora, ac acidula erat: ignem ſemper eodem in gradu fervavi, donec aquæ color ex albo in ſubrubrum

brum mutaretur. Tunc excipulum e cornu retortæ ablato, in aquam effudi, quæ circiter *Uvæ Ursinæ* sexta pars erat, ac seorsum fervavi. Dein recte excipulo agglutinato gradus ignis sensim auxi, quandiu humor hic subruber, acidus, aliquid empirumatis olens, adscenderat, quem rursus effusum, puro vitro retinui. Liqueoris hujus quantitas antedicta minor erat, scilicet haud major ξ. iv. Hinc cum ignis gradus augerem, fervaremque pariter, in liquor ruber, maxime acidus, summe penetrans empirumatis fetorem exhaleans, una cum oleo rubro tenui egrediebatur. Utriusque pondus paulo

minus superiori ferat, utque ut de superioribus liquoribus, sic & de hoc ipso actum fuit. Tandem signem vehementissime intendi, in quantum retorta ferre poterat, ac sic fumo densi ascendente oleum spissum, nigrum, tenax prodiit. Ubique ad latera recipientis in maculis rubro-nigris sal volatile, oleosum, quod postea balcalinum esse cognovi, in adesse apertissime conspiciebatur. Denique ad extremum calore aucto cum suppressionis igne, aliquid adhuc olei nigerrimi, ponderosi, picem æmulantis obtinui. Quantitas vero Olei omnibus his distillationibus egressi, universam ferme quantitatem liquoris

æquabat, ex quo evidentissime constat, Plantam hanc multo oleo præditam esse, quod & magis apparet cum tempore Autumnali, aut Hyemali colligitur.

Sic quod humoris spirituosum, salinum, ac oleosum, summa ac perenni ignis vi *Uva Ursina* inerat extractum, quod in retorta supererat, eduxi. Scobs, five carbo nigricans levis, insipidus erat. Massa hæc omnis, quæ pondere minor erat libræ unius, parva pruna adjecta, levi adflatu, tota in ignem lucentem incubebatur. Sic quod nigrum erat in insipidos albos cineres brevi temporis spatio conversum, haud multum

salis alcalini ope lixivi dedit.

Liquores, quos eduxeram, dum illos in vasis vitreis servarem, ad latera oleosam crustam deposuere, & acidiores evasere. Si per duos tresve menses in vasis detinentur bene patulis, sal volatile spirituosum, atque acre avolat, nec præter nigrum oleum quidquam remanet. Merito igitur liquores ii, quibus simul fociatas nostris in experimentis utimur volatilibus, acidis, salibus, oleosis præditi sunt. Hinc animadvertendum, quod pro experimentis faciendis, post absolutam Analysim liquorem ab oleo segregavi; nam haud eadem pollere virtute, dum
feor-

seorsum liquores compararem, inveni. Fortasse in triplicata excipuli ablatione multum salis acidi ac volatilis avolat, quod maxime in dissolvendis calculis præstare extra dubium est.

Hac in Analyfi conficienda, cum ad propositum meum parum conferre autumarem, haud multum de minutissimis quantitibus sollicitus fui, cum revera hæ mihi potius nimia subtilitates, quam utilitates videantur. Hinc tamen diligentissimas aliorum observationes non damno, immo maximopere *Geofrojanas Analyfes*, ac præcipue quæ de *affinitatibus Chemicis vegetantium* nuperrime

Philippus de Limburg scripserat, laudo admirorque. Verum quisque incassum laborat, si ignis ope Plantarum infinitas a natura proprietates educere putat. *Boer. inquit loc. cit. Longe abest ut Chimistæ operationibus suis separare queant semper præstantes vires, quas natura proprias alicui Plantæ impertiit: quum easdem suis artificiis sæpe numero, immo plerumque, valde immutent, quin & in contrarias prorsus convertant.* Ad hanc Chymicam Analysim conficiendam me tantummodo impulit animus meus, ut viderem, an quid in liquoribus *Uvæ Ursinæ* boni adversus lithonthrypticos morbos

bos inesset . Quid tamen præstent ,
quæ sequuntur , experimenta eviden-
tissime palam facient .

EXPERIMENTA

De vi Lithonthryptica Liqueoris

UVÆ URSINÆ

CAP. III.

SECTIO I.

CUM sæpius animadvertissem ea, quæ sua in introductione Præclarissimus *Stephanus Hales* in experimentorum super calculis collectione his verbis docuerat ; *la grande délicatesse de nos viscères d'une part, & de l'autre la dureté excessive de la plupart de calculs, ne font que*

trop

trop sentir, que le mal est sans ressource ; car après avoir essayé toutes les préparations chymiques qu'on peut imaginer, on a trouvé que ni les alkalis, ni les acides, ni les sels neutres, ni enfin les menstruës salins, sulphureux, savonneux, ne faisoient aucun effet sur ces concrétions ; l'esprit de nitre qui est trop corrosif, étant le seul corps qui jusqu'ici ait pû dissoudre effectivement ces sortes de concrétions. Et alibi experimento quinto cap. 3. pour les calculs qui sont durs, comme il n'y a que l'eau forte qui les puisse dissoudre, on ne doit pas se flatter de trouver un menstruë convenable. Cum hæc

igitur animadverterem, mihi in mentem constanter hæsit, aliquid quærere, quod huic sævissimo morbo opponeretur. Hinc cum ex pluries repetita Analyfi Chymica *Uvæ Ursinæ* Liquoris haud parvam quantitatem collegissem, an Calculos Liquor hic solveret, perquirere consultum duxi. Experimenta hujusmodi, quæ a Cel. Viris huc usque habita sunt, ut plurimum habita sunt in caloris gradibus, qui calorem humani corporis æquarent. Ego autem, cum esset æstas, solis calori vasa vitrea, bene occlusa, in quibus menstrua, & calculi continebantur, exposui, caloris adnotans gradus per *Fabren-*
hetii

berii Thermometrum , quod ligno appensum una cum vitreis apposueram .

Quintuplicem differentiam in Calculorum distinctione , ut omnium optimam , sequor *Vincentii Menghini* , quæ in actis *Academiæ Instituti Bononiensis* extat , *Op. 1. pag. 3.* Ille enim *alios marmoreos , alios lateritios , Tophaceos alios , alios gypseos , alios denique arenarios* calculos vocat . Nos quoque ita nostros denominabimus , ut clarius pateat , quibus in calculis capta experimenta sint , quæ sequuntur .

I. Die *xxii. Junii* anno *1764.*
 Calculum humanum *Fusco-rubrum* ,

lateritium pondere gran. vi. in *Uvæ Ursinæ* liquore posui. Vitrum, quo continebatur, attente adspiciens postea, mox bullas aereas emittere Calculum summa cum voluptate vidi: Duodecim inde circiter transfretis oris illum mucos quodam nigro se texisse apertissime conspiciebatur. Mucus hic semper aderat, tanetsi Liquorem aliis rebus miscerem, antequam Calculi dissolverentur. Post tres dies Calculum librans, quatuor decreviffe grana inveni, & quod ex eo remanserat, levi digitorum affrictu, in pulverem redegi. Hoc inde pluries, eodem semper cum eventu refectum fuit.

Thermometrum Soli expositum 106. gradus, alterum quod in Cubiculo habebam 80. $\frac{5}{8}$ monstrabat. Qua designatione primi, & ulterius, quotiescumque infra utar, id quod nunc dixi, intelligatur.

His in Experimentis qui caloris gradum attente ponderabit, sententiam Præcl. *Haenii Rat. Med. Par. II. cap. x.* expositam, scilicet *quod aeris calor sæpe transcendat humanum*, hac quoque in nostra Regione apertissime confirmatam videbit. Hinc animadvertendum, me tantummodo majores Thermometri accessiones describere; nam quisque summo mane, vespere, ac tempore noctis

Etis varium caloris gradum esse per se novit.

II. Die prima Julii Calculus gypleus fuscus pond. gr. 7. in æquali quantitate Liquoris, & admixtæ aquæ fontis imponebatur. Die 5. ejusdem mensis absoluta, dum ponderarem illum, vix quattuor esse gr. inveni.

Prima, & secunda die Thermometrum primum $105\frac{1}{4}$ gr. Alterum $79\frac{1}{2}$ ostendebat. Aliis diebus cum Sol nubibus obumbraretur, Thermom. pr. haud exposui: alterum $74\frac{1}{8}$ gr. monstrabat.

III. Eadem die periculum inivicum ξ . 1. aquæ fontis, ac ξ . 5. Liquoris, immittens hanc in miscelam

Cal-

Calculus album gypseum pond. gr. 12. Quinque transactis inde diebus gr. duo cum dimidio decreverat.

IV. Aliud eodem tempore experimentum feci. In fontis aqua paucas Liquoris guttas infudi sic ut colore citrino imbuta videretur. Hac in aqua Calculum tophaceum album pond. gr. 13. injeci. Tempore quod nuperrime indicavi absoluto, Calculum tria pondere grana amisisse reperi.

V. Cum experimenta hæc vasis subere optimo siccissimo, ac papyro occlusis acta sint, Calculus Lateritius, die tertia Julii etiam in vase bene patulo Liquoris pleno demittebatur.

Prima die bullas aereas emisit, ac muco jam indicato obtegebatur. At illum post duodecim dies ponderans, cum Liquor imminutus, densiorque conspiceretur, duo tantum decrevisse gr. inveni.

Hęc observatio confirmat ea, quę de excipuli a cornu retortę ablatione in Analyfi Chymica dicta sunt.

His interea experimentis, millies innovatis, pręter omnem dubitationem, vi Liquoris *Uvę Ursinę* lithon-thryptica, evidentissime confirmata; videamus nunc, si cum nonnullis Liquoribus Animalibus eadem pręstet.

EXPERIMENTA

C U M

UVÆ URSINÆ

Liquore, nonnullisque Liquoribus
Animalibus.

S E C T I O II.

VI. **P**rimum periculum inivi cum
urina. Die 9. mensis an-
tedicti Calculum marmoreum fuscum
pond. gr. 8. in æquali quantitate Li-
quoris, & Urinæ simul admixtæ col-
locavi. Quod de muco superioribus
in experimentis dictum fuit, id pa-
riter in hoc ipso præcipue evenerat.

Cal-

Calculus inde post tres dies non nisi 4. cum dimidio gr. pendeat.

Thermometrum primum 106 $\frac{1}{2}$ alterum 80 $\frac{1}{2}$ gr. ostendebat.

VII. In aqua, urina, & Liquore simul admixtis cum eadem die Calculum gr. 9. pariter marmoreum fusco-rubrum posuiffem, tribus diebus granis duobus cum dimidio decrevit.

Hæc observatio maximi est momenti, maximeque a Clinicis animadvertenda. In Sectione sequenti evidentissime monstrabimus humorem ita dilutum, tuto posse, & absque damni timore in vesicam injici Calculosibi inhærentes dissolvendi gratia.

UVÆ URSINÆ. CAP. III. 47.

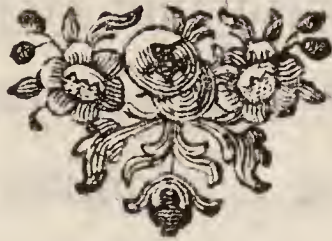
Ab *Halesio* aliud excogitatum fuit menstruum pro injectione in experimento tertio sui *Traëtatus Recueil d'Experiences sur la Pierre*, at pro nimia aciditate haud usum in hominibus commendavit, cum hujus in Brutis damna animadvertisset. Cum *Calcis Aqua* plurima in Canibus experimenta a *Cel. Browne Langrish* acta fuere suo in *Opusculo Experiences de Medicine sur des animaux*: sed quod fortasse solveretur *Uvæ Ursinæ* Liquor, minime ab hac solveretur aqua, ac sic deinceps: hinc summi est momenti pro humano genere alterum invenisse menstruum, ut, ubi deficeret unum, alterum perbelle suppleret.

VIII. Per quatuor dies scilicet a nona usque ad decimam tertiam diem mensis ejusdem, Calculo tophaceo gr. 6. in saliva & æquali liquoris quantitate immisso tribus, granis diminutus est.

IX. Calculum lateritium album pond. gr. 11. cum dimidio, die X. mensis Julii, in Liquore ac bilis æquali portione collocavi. Die XI. mensis ejusdem, scilicet horis ab infusione 24. transactis, illum librans pond. gr. 2. minorem inveni.

Ex his quæ hæctenus dicta sunt, patet evidentissime, Animalium Liquores vim *Uvæ Ursinæ* Liquori haud auferre, ideoque in dissolvendis Calculis,

culis, multum in Animalium corporibus præstare posse. Hic tamen quid in Canibus efficiat, Felibusque, videndum superest.

EXPERIMENTA

In Animalibus acta.

SECTIO III.

X. **S**eni Catulo toto correpto scabie ꝑ. i. Liquoris Siphonis oper os in ventriculum infundebatur. Horæ vix quadrante elapso, enixis viribus cum liquore materiam albam evomuit: at nihilominus aliquantulum hæsit, maximis cæteroquin ad vomendum conatibus. Mæstus altera die, dormitabundus, tametsi edisset, aliqua cum tussi, & vomitu conspiciebatur. Tertia imminuebantur omnia, ac die quarta levis, e

sca-

scabie mundus, alacer, famelicus videbatur. Tunc per uretram Liqueorem admixtum cum aqua injeci, sic ut Sectionis primæ num. 4. describitur. Post horæ quadrantem minxit, nec videbatur aliquo uropojectico morbo teneri. Clysterem quoque hujus Liqueoris, & aquæ æquali portione ipsi injeci, consilio postea aperiendi illum, ut, an viscera ejus torquerentur ab hoc liquore, viderem. Sed Custodis incuria, elapso Cane, quod intenderam, absolvere non potui.

XI. Catulæ in vesicam liquorem infudi sic ut extat num. 3. Hoc parva Catulæ contorsione, & ejulatu

fiabat. Illam mox liberam reliquimus, quid factura esset, observantes. Per Claustrum, in quo tenebatur, cucurrit, quærens qua effugeret. Panem comedit, nec alicujus molestiæ signum dedit. Paulo post subrubram urinam minxit, sicut in ipsa Liquor conspiceretur. Per tres dies ter hæc injectio repetebatur, ac deinde illam jugulavimus. Secta cane, ac vesica cum uretra rimantes, nihil, quod præter naturam esset, invenimus.

XII. Duabus Felibus in vase figlino, in quo jecur cum butyro incotum aderat ℥. 2. Liquoris *Uvæ Ursinæ* ad edendum dedi. Avidissimi omnem devoraverunt absque aliquo

da-

damno . Hic tamen est animadvertendum , quod num. 19. mox dicendum erit de hoc Liquore cum butyro admixto .

XIII. Alteri Catulæ in ventriculum ꝑ. 1. Liquoris infudimus . Quod de Catulo dictum fuit , idem & de hac ipsa evenit . Tertia die cum a vomitu , & tussi liberaretur in vesicam injecimus ꝑ. 2. Liquoris admixti , uti num. 4. adnotavimus . Hanc injectionem bis in dies repetitam per hebdomadam peregimus , ac cum videretur absque aliquo dolore , & sensu , injectionem cum majore Liquoris quantitate innovavimus , ac deinde post sex dies ad Liquoris inje-

tionem, ut num. 3. extat, devenimus. Alacer Catella his injectionibus per 25. dies affueta, tamquam si blanditiis teneretur, pruritus signum nunquam præbuit. Tunc Liqueorem num. 2. injecimus ad pondus 3. 2. : at, id quod antea nunquam fecerat, signum aliquod doloris, ac si irritaretur, dedit, continuoque minxit: Verum momento temporis acto, nihil aliud pati videbatur. Hinc injectione repetita animum intendimus, ne statim mingeret, curantes modo, ut per conclave assidue curreret. Quo facto, se dejecit humi fessa, nec mingendi voluntatem habere videbatur. Post in-

de elapsam semihoram, cum bene panem cum ossibus medisset, urinam placidissime reddidit, quod & inde semper per 7. dies fecerat, absque aliquo irritationis signo. Tunc injectio simplicis Liquoris acta fuit; at quamvis, omni adhibita diligentia, sæpius ut Liquori detineretur, curaremus, nihilominus maximo cum doloris, ac pruriginis signo semper eiciebatur. Fortasse & hunc detinuisset, si gradatim ad extremam hanc injectionem devenissem: hinc defectus hic, potius mihi, quam Liquori tribuendus est. Experimentum ut inceperam, temporis inopia, haud innovavi. Catulam bene merentem ad-

seruo, nec ex injectionibus antedictis quidquam damni contraxisse videtur.

XIV. *Molosso feni* ℥. 2. Liquoris in ventriculum infudi, ac eodem temporis puncto ℥. 2. aquæ fontis cum Liquoris ℥. 1. simul admixti in vesicam injeci. Liber inde relictus canis collum parietibus confricabat, ac humi repens, tamquam si guttur incenderetur, abibat. Paulo post maximâ invadente tussi, Liqueorem cum ossibus, quæ antea comederat, evomit; atque hoc deinceps per mediam circiter horam viribus enixis pluries repetebatur. Tunc denuo deligatum canem jugulavimus. Os im-

primis ; & lingua livida erant, & ac
 tamquam plumbeo colore suffusa. Fau-
 ces, & Æsophagus coloris ejusdem,
 eorumque venæ, arteriæque turgidif-
 simæ, præ sanguinis plenæ invenie-
 bantur. Ventriculum contractum, ut
 vix nucem caperet, inflammatum,
 corrugatumque animadvertimus. Pi-
 lori orificium tam late coarctaba-
 tur, ut vix specillum transmitteret.
 In duodeno nihil, ut mihi visum
 fuit, liquoris inveniebatur; nec de-
 inde sectis per longitudinem intesti-
 nis signum hujusmodi in loco con-
 spiciebatur. Vesica naturalis erat, & æ
 parvam urinæ copiam cum aliquo
 liquoris vestigio continebat. Collum

vesicæ & quod consequitur uretrâ par-
va flogosi affecta videbatur; cætero-
quin earum vasa haud præter natu-
râ explicabantur. Hæc sunt, quæ
cursim hac in Sectione animadverti-
mus.

Cæterum desiderabile esset, si fie-
ri posset, ut ferri ope, via in vesicæ
cavitatē facta, Calculus in ea poneret-
tur, curatoque deinde vulnere, ex-
perimenta, quæ proposita sunt, tum
denique repeterentur. Verum obser-
vationem hanc, admodum peruti-
lem, illis relinquimus, qui otio ab-
bundantes, nullis occupationibus di-
stinentur.

EXPERIMENTA

Cum Liqueoribus fermentatis, spirituo-
sisque, nec non cum liquore

UVÆ URSINÆ

S E C T I O I V.

CUm ex experimentis in Ani-
malibus actis Liquorem in a-
qua dilutum piis nullum afferre de-
trimentum constaret, experimenta
habita sunt, quæ sequuntur.

XV. In Vino generoso, ac in Li-
quoris æquali quantitate die primâ
Augusti Calculum arenarium fuscum
pondere granorum 12. posui. Die
quartâ mensis absoluta granis 5. Cal-

culum diminutum deprehendi.

Thermometrum primum 108 $\frac{1}{2}$
alterum gr. 80. monstrabat.

XVI. Simile experimentum inivi-
cum Olygophoro vino, & Liquore,
ac Calculus gypseus albus haud an-
tedicto major, eodem temporis spa-
tio, tribus cum dimidio granis de-
crevit.

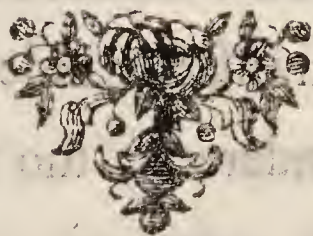
Hinc vinum hinc, quibus *Uvae Ursi-*
nae Liquore utuntur, non esse inhi-
bendum, servato tamen modo, id fa-
tis superque manifestum est.

XVII. Spiritum vini cum Liquo-
ris æquali portione miscui, istoque
in Humore Calculum lateritium fu-
sco-rubrum pond. gr. 10. immisi. At

post

post 10. dies, & ultra illum librans,
 nihil sui ponderis amifisse depre-
 hendi.

Quod cum vini spiritu, idem cum
 aliis omnibus spiritibus successit. Quæ
 res apertissime docet, hujus generis
 potiones in Uroprojecticis morbis ve-
 lis, remisque fugiendas esse.

EXPERIMENTA

Cum alimentis, aliisque rebus,
atque cum liquore

UVÆ URSINÆ

SECTIO V.

XVIII. **D**ie 12. Augusti in jū-
sculo vituli, ac in Li-
quoris equali quantitate Calculum
immisi fuscum marmoreum pond. gr.
15. Tribus transactis inde diebus cum
illum perpenderem, suo pondere mi-
norem gr. 4. comperi.

Thermometrum primum 110. al-
terum 81. $\frac{1}{2}$ gr. ostendebat.

XIX. Eadem hora cum bene pa-
nem,

nem , & ova cum butyro incocta masticaffem , ea in miscela tantum Liquoris infudi , quantum pondere illa erat . Calculus lateritius albus , qui antequam his in rebus digere- rem , gr. 9. pendeat , eo absoluto digestionis tempore , quod in extre- mo experimento indicavi , gr. 1. tan- tummodo decrevit .

Hinc ova in butyro incocta non sunt illis tam facile concedenda , qui hoc remedio utuntur .

XX. Cum Pisce recens interfecto marino elixo , ac oleo ulivarum con- dito , eodem tempore , in Liquore immixto periculum feci . Calculus la- teritius , ac pariter albus pond. gr.

17. hac in miscela positus, trium dierum decursu, suo pondere gr. 3. cum dimidio minor comperiebatur.

XXI. Sacchari ʒ. i. in ℥. i. Liquoris dissolvi. Cum hac in dissolutione die VI. mensis ejusdem immitterem Calculum pond. gr. 8. marmoreum album, ac post quatuor inde dies rimarer illum, uno tantummodo grano imminutum inveni.

XXII. Aliud experimentum cum melle feci; at idem, ut de Saccharo dictum fuit, evenit. Concluditur hinc Saccharata ac mellita vim aliquam Liquori auferre, quod a Clinicis maxime est attendendum.

XXIII. Die 20. Augusti in Li-
quore

quore Cassiam recentem dissolvi, ac deinde hac in miscela Calculus arenalis albus ponebatur. Duobus cum dimidio inde diebus absolutis granis 3. illum decrevisse inveni.

XXIV. Idem cum decocto Chinæ Chin. Asparagorum, *Uvæ Ursinæ* evenit.

EXPERIMENTA

Cum variis frutibus, & Herbis
ac cum Liquore

UVÆ URSINÆ

SECTIO VI.

XXV. **C**Alculum Tophaceum al-
bum pon. gr. 10. die:
13. Julii in Ceraforum succo ac Li-
quoris æquali portione posui. Tri-
bus transactis diebus perpendens il-
lum, gr. 4. decrevisse reperii.

Thermometrum primum $107\frac{1}{8}$,
alterum $80\frac{1}{2}$ monstrabat.

XXVI. In⁴ Fragorum succo, ac in
hu-

humore Calculus lateritius albus pon. gr. 7. eadem hora, ut in superiori experimento actum fuit, immittebatur. Post tres dies gr. 1. cum dimidio decrevit. Succus hic aliquam humoris vim auferre videtur.

XXVII. Tertium inivi experimentum cum Parietariæ succo, ac cum Liquoris æquali quantitate. Calculo lateritio fusco pon. gr. 9. hanc in miscelam immisso die 20. Julii, dum illum librarem, pondere minorem factum gr. 3. comperi.

XXVIII. Die 20. Julii Calculus marmoreus fuscus pon. gr. 12. cum dimidio in citriorum succo, ac in Liquoris æquali quantitate impone-

batur . Tribus inde diebus cum dimidio absolutis , rimantes illum , pondus granorum 7. nihil transcendere invenimus .

Thermometrum primum 107. $\frac{1}{2}$ alterum gr. 80. $\frac{1}{8}$ designabat .

Hæc dissolutio considerabilis , illis , qui calculo laborant , sæpe præscribendam esse citream potionem doceret : verum nos Clinicis expertissimis hæc ponderanda relinquimus .

Hinc , ut multa uno verbo complectar , ex fructibus , herbisque pauca sunt , quæ *Uvæ Ursinæ* aliquid Liquori demant . Hic fortasse aliquis objiciet mihi , quæ nunc scribo de *Uvæ Ursinæ* Liquore , eadem & de plu-

pluribus aliis Plantis esse dicenda. Nam cum ex auctoritate *Stephani-Francisci Geoffroy*, inter eas, quæ ex tot diversis Plantis extrahuntur substantias quam pauca discrimina sint, hinc facile evenire potest, ut ex his æqualibus ferme substantiis plurimæ eosdem præstent effectus, quos nunc de *Uva Ursi* descripsimus. Verum his, qui familia dicerent, responsum in promptu est: Nos tantummodo quæ de hac Planta animadvertimus, adnotamus. Neque ea quæ minime experti sumus tanquam incerta abijcimus. Optimum cæteroquin erit, si his alii alia adjungant.

Hic vero haud audeo hortari Me-

dicos, ut in hominibus liquorem hunc audacter adhibeant: hic recitari oportet, & experimentis caute experimenta addere, ut humano generi inventum reddatur utilius. Fortasse si liquores isti Chimica resolutione committerentur, tutius in Calculis dissolvendis efficerent menstrum, reique alicujus additione optimum remedium evaderet. Sat notum est, adagium illud; inventis addere facile est.

EXPERIMENTA

D E

AQUA CALCIS

Ordinaria.

SECTIO VII.

DUm hæc in *Uvæ Ursinæ* Li-
quore experimenta institue-
rem, ac sæpe animadverterem quæ
apud Auctores leguntur, præcipueque
Cel. Roberti Whytt Edimburgensis
Profess. experimenta de vi *Calcis A-*
quæ Lithonthryptica quæ in actis ex-
tant Edimburgensibus Tom. 6. haud
inutilem penitus fore existimavi,

E 4

si vi-

si vires *Uvæ Ursinæ* cum *Aquæ Calcis* viribus compararem, ut, ex his ultra majori virtute polleret, deprehenderem. Quapropter die 9. Julii *Calcis* vivæ libra una e calcaria modo extractæ aquæ ebullientis libras 10. super infudi, ac sic per quattuor horas in vase figlino reliqui. His transactis *Aquam Calcis* super-natantem depuravi per papyrum, atque ex hac *Aqua* experimenta institui.

Antequam tamen periculum facerem, hanc *Aquam* examinavi, sicut fecerat modo laudatus Auctor Sect. II. n. 7. Cum *Urina* idem præstitit hic quod *Edimburgi*, scilicet dum miscerem *Aquam Calcis*
cum

DE AQUA CALC. CAP. III. 73.

cum urina, obturbabatur primum, deinde in vasis fundo album sedimen apparuit, liquorem sedimini supernatantem pellucidum relinquens.

Cum Violarum sirupo *Aqua Calcis* viridescit; vinum rubrum in nigrum convertit, nec emittit aliquem cum urina odorem. Sic *Aqua Calcis* probata, en experimenta.

XXIX. Die 30. Junii Calculum gypseum pon. gr. 12. cum dimid. in hac *Calcis Aqua* posui, idemque momento temporis in Liquore *Uvæ Ursinæ* alium Calculum qualitatis ejusdem pon. gr. 13. immisi. Tribus transactis diebus Calculus, qui in *Aqua Calcis* positus fuerat, integer erat,

erat , alter gr. 4. decrevit .

De Solis Calore V. Sect. 1. n.2.

XXX. De hoc experimento anceps periculum die IV. Julii innovavi , ac in vase oris compressi , beneque clausi calculum album arenalem pon. gr. 15. in *Calcis Aquam* immisi . Die ejusdem Mensis 11. cum primum Thermometrum 107. $\frac{1}{2}$ gr. ostenderet , alterum 79. $\frac{3}{8}$ calculum eodem pondere inveni .

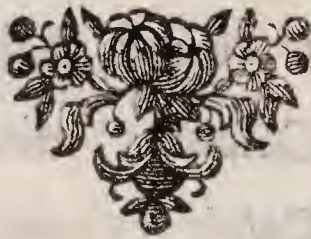
XXXI. Obstupui , dum hæc animadverterem , ac de Calce periculoque hæsitans memetipsum ad Calcariam contuli , ac viva Calce inde extracta , statim aquam denuo confeci , sic , ut nuperrime adnotaveram .

ram . At incassum ; nam cum die
12. Julii Calculum in vase subere,
ac papyro clauso imposuiffem , hunc,
dum scribo , scilicet die 18. Octo-
bris integerrimum invenio .

Millies inde , periculum innovavi,
idemque mihi semper omni adhibi-
ta diligentia respondit .

Discrimen hoc me haud intelli-
gere confiteor . Hic *Calcis Aqua* cum
Urina , vino , violarumque syrappo
idem præstat , quod Edimburgi ali-
bique ; at Calculos minime solvit .
Hic *Aqua Calcis* omnes habet pro-
prietates , quas ipsi Auctores sui tri-
buunt , at in Calculis dissolvendis ef-
fectus eosdem hic , ut alibi , mini-
me

me præstat. De experimentis *Cel. Whytt* aliorumque haud dubito, at hic mea experimentis eorum opponuntur; honestus autem vir, candidè, quod in experimentis animadvertit, fateri debet. Sed jam ad *Aquæ Calcis* testaceorum experimenta pergamus.

EXPERIMENTA

D E

AQUA CALCIS

Testaceorum.

SECTIO VIII.

FRetus spe me fortasse fortuna-
 tiorem effectus posse videri experi-
 mentis habendis cum Testaceorum
 aqua, operam dedi, ut Ostrea ad me
 deferrentur. Ut suis in observationibus
 admonet *Cels. Whytt. Sect. III. num.*
19. Ostreis in Calcem redactis, &
 adhuc calentibus, pondere Libræ u-
 nius Aquæ ebullientis Libras 7. su-
 per

per infudi, ac per quattuor horas in vase pariter figlino intactas reliqui. Aquam, quæ Ostreis supernatabat, acta jam ebullitione, per papyrum trajeci, ac postea meis in experimentis adhibui.

Ostrea hæc parva, solida, compacta, ac recenter collecta erant, nec unquam soli exposita, ne quidquam sine evaporatione ex vi sua amitterent. Hac in modo secutus sum Experimentum III. superius laudati *Langrisch*. Aqua cum his Ostreis parata, ne eandem crambem sæpius recoquam, omnes illas habebat proprietates, quæ de *Aqua Calcis* ordinaria dictæ sunt.

XXXII. Calculum album gypseum pon. gr. 10. die 14. Julii hac in aqua posui. Mox bullas emisit aliquas, sic ut actum fuit in comuni *Aqua Calcis*. Verum spem mihi præcidit; cum enim librarem Calculum Mensis ejusdem die 26. absque ulla mucositate incorruptum inveni.

Thermometrum primum 109. $\frac{1}{8}$ alterum 81. $\frac{3}{8}$ gr. ostendebat.

XXXIII. Alterum Experimentum feci ipsa die cum Calculo lateritio fere nigro pon. gr. 6. at post dies 5. æque hunc integerrimum inveni.

XXXIV. Die 16. Mensis ejusdem
Cal-

Calculum marmoreum fuscum pond. gr. 7. ad experimentum posui. Diebus 15. transactis pariter erat, ac antea, cum illum in aqua deposueram.

XXXV. Illa die alterum periculum feci cum Calculo arenali coloris vario pond. gr. 10. at post tempus idem nihil immutabatur.

XXXVI. Tertium eodem tempore experimentum iniivi cum Calculo topiaceo pene rubro pond. gr. 16.; at quod in aliis experimentis, idem in hoc quoque successit.

XXXVII. Ex Murice Marino Librarum trium *Aquam Calcis* feci sic, ut de Ostreis feceram. Hac in Aqua

Cal-

DE AQUA CALC. CAP.III. 81

Calculus gypseus album pon. gr.
10. die 14. Julii posui : at librans
illum die 22. Mensis ejusdem, tam-
quam si haud immixtus in aquam
fuisset, inveni.

De Solis Calore V. num. 32.

XXXVIII. Experimenta hac in
aqua innovavi cum omnibus Calcu-
lorum qualitatibus : at incassum,
nam semper Calculos integerrimos
inveni.

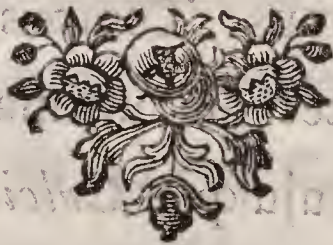
XXXIX. Cum hæc vidissem de
memetipso hæsitans, fereque oculis
meis fidem minime præstans, magnum
Virum Anatomicorum Principem
Joannem Baptistam Morgagnum con-
sului, ac sub ejus oculis experimen-

F. tum

tum hoc habui. Tria vasa in ædibus illius die 24. Julii detuli : primum vas plenum Liquoris *Uvæ Ursinæ*, alterum *Aquæ Calcis Testaceorum*, tertium denique *Aquæ Calcis Ordinariæ*. Unumquodque vas duos Calculos continere debebat, humanum scilicet unum, bovinum alterum. Calculi hi omnes sibi similes respectu figuræ, qualitatis, ponderisque videbantur, idest humanis humani, bovinisque bovini. Coram ipso librabantur omnes, ac postea ponderum memoria, vasaque ipsa bene occlusa, in quibus Calculi continebantur, in ejus Musæo collocata fuerunt. Die 30. Mensis ejusdem, in-

comparabili pariter assidente Viro, denuo ponderavimus Calculos : humanus, qui impositus erat in *Uvæ Ursinæ* liquore gr. 6., bovinusque gr. 1. cum dimidio decreverant. Calculi alia in vasa immissi nihil sui ponderis amiserant, nec mucos aliquo obtegebantur. Thermometrum primum 110. $\frac{2}{3}$, alterum 82. $\frac{1}{2}$ gr. ostendebat. Res sic patrata Calculos denuo suis in vasis bene occlusis reposuimus, in eodemque loco collocavimus. Tempus, quo nunc scribo, scilicet die ultima Octobris, Calculi in cujusque *Calcis Aqua* integerrimi, nec mucos aliquo obdusti reperiuntur, in *Uvæ Ursinæ* Li-

quore vix amplius apparent . Vasa hæc tria denuo a magno Viro eodem detinentur in loco . Hæc observatio , quæ potius incomparabilis *Morgagni* quam nostra dicenda est , fat superque experimenta , quæ usque adhuc habita sunt , comprobat , confirmatque . Verum antequam & hæc absolverem , operæ pretium duxi , his alia experimenta addere , quæ sequuntur .

EXPERIMENTA

Varia in Hypocausto habita.

SECTIO IX.

XL. **Q**UAMVIS inutile crederem,
 experimenta cum Cal-
 culis fractis instituere, eo quia ut
 plurimum in Uropojecticis viis Cal-
 culi integerrimi reperiuntur, ac fa-
 cilius certe sit Calculos fractos, quam
 integros dissolvere ratione stratorum,
 quibus componuntur, ut apertissime
 cum *Halesio*, *Boeravio*, alique quam-
 plurimi docent, nihilominus ani-
 madvertens, quod sæpe laudatus
Whytt sua instituerat experimenta

cum Calculis fractis , ego quoque ,
 hac ratione , mea innovavi . Cel.
Hieronymus Vandelli hac in Uni-
 versitate Chirurg. Profess. , qua est
 humanitate , ex suo Musæo mihi
 Calculum humanum pon. ξ: 2. de-
 dit. Hunc Calculum plures in par-
 tes diffregi , easque omnes ad æqua-
 lem inter se magnitudinem similem-
 que figuram redegit . Hæc experi-
 menta , ne alicui Solis Calor locum
 dubitationis afferret , (tametsi *Whytt*
 quoq. Sect. III. num. 13. & 18.
 ad Mensis Maji finem absque igne
 in *Aqua Calcis* frigida quædam ex-
 perimenta fecisset) in hypocausto
 feci . Caloris gradus nunquam 110.

transcenderant, neque vero 100. minores unquam fuere. Sic constitutis rebus per quatuor dies pluribus cum testibus experimenta repetii.

I. Vas aderat clausum, ut supra toties adnotavi, cum *Calcis Aqua Testaceorum*.

II. Alterum cum *Aqua Calcis Testaceorum*, ac cum admixto dissolutoque sapone.

III. Cum *Aqua Calcis* ordinaria.

IV. Cum *Aqua Calcis*, & *Urina*.

V. Cum simplici *Liquore Uvæ Ursinæ*.

VI. Cum liquore, & Aqua Fontis.

VII. Cum Liquore, & Urina.

VIII. Cum Liquore, & Pirorum succo.

IX. Cum Liquore, & Cassia.

X. Cum Liquore, Parietariæque Decoctione.

Calculi fragmenta, quæ his in vasis posueram, singula 16. pendent grana. Præter fragmenta hæc integros in vasis Calculos posui, ut viderem, an æqualiter omnes dissolverentur.

Quattuor inde diebus, ut nuper rime indicavi, absolutis, vasa ab hypocausto abstuli, ac paulo post

Cal-

DE AQUA CALC. CAP.III. 89

Calculos Calculorumque fragmenta ponderavi . Quod de vi Lithon-thrypica Liquoris *Uvæ Ursinæ* dictum fuit toties , idem & hoc extremo in experimento evenerat , nec diminutionis gradus enumero , ne aliquis jure optimo me idem agere dicat . Fragmentum Calculi , quod in *Aqua Calcis Testaceorum* erat , albo quodam muco obtegebatur : sui que ponderis gr. i. minus erat . Sic Calculi immissi in *Aquam Calcis* cum sapone , & urina reperiebantur . Calculi fragmentum denique in *Aquam Calcis simplicem* immissum majori muco obtegebatur , ac granum unum cum dimidio de-

cre-

creverat . Integerrimi : vero Calculi a quacumque dissolutione ; absque aliquo mucositate, immaculati conspiciantur .

Hoc ex experimento vim aliquam in *Calcis Aqua* lithontrypicam inesse apparet . Cum tamen solveret tantummodo fragmenta, nec aliquid innovasset in Calculis, utrum hoc a Calculorum qualitate, an a debilitate menstrui solventis evenerit, dijudicandum sapientibus relinquo . Hinc interea adnotandum, inter Calculos, & Calculos multum interesse discrimen ; cum alii ab aliquo menstruo solvi possint, alii non item . Diversi prorsus nascuntur Cal-

culi a regione, ab aere vario, a positionibus præsertim, humoribusque variis, quorum solutio æqualis haud in omnibus erit. Hinc in experimentis habendis summa *Fabii Maximi* patientia opus est. Ex omnibus regionibus Calculos haberi oporteret, ut regulam in Calculis dissolvendis generalem efficeremus. Meis in experimentis quinquaginta circiter humanos, centum bovinos Calculos adhibui, nec aliquem, qui ab *Uvæ Ursinæ* Liquore haud dissolveretur, inveni: Utinam & hoc omnibus in regionibus præstet.

Hic tamen haud reticendum, quod, tametsi *Calcis Aqua* illa polleret Lithon-

thonthryptica vi, quæ ipsi tribuitur, nihilominus ea in præscribenda cautos esse oportet, nam quandoque pessimos parit effectus, ut præter experientiam his verbis admonet in Præfatione sui superius laudati Tractatus *Langriscb.* *Je sçai bien que de grandes doses de lessive de savon, ou de chaux ordinaire, ou de celle d'écaille d'Huitres, prises par la bouche, ont causè des douleurs si violentes dans les voyes urinaires, que les malades ont ètè obligès d'en discontinuer l'usage.*

Multæ hic de Calcis Aqua observationes, summa cum felicitate adhibitæ, mihi objici possunt, præsertim-

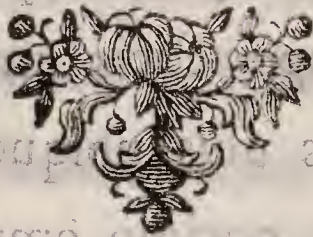
timque Magni Viri *Haenii*, aliorumque auctoritates, ex quibus evidentissime constet, hanc Aquam pluries absque damno, immo cum utilitate in usum tractam fuisse. Sed vicissim & nos possumus hic quamplurimas illorum producere historias, qui post usum perennem *Aquæ Calcis*, aut iisdem cum symptomatibus, aut absque noxa calculum, teste *Cathetere*, in vesica incorruptum gerunt. Verum pro omnibus, brevitatis gratia, hic nos adnotasse sufficiat, quod *Haenius* Part. V. cap. 5. §. 7. scripserat, scilicet *Aquam Calcis* Calculum solvere, sed *multorum mensium spatio, modo Aquæ Calcis adi-*

tus detur ad Calculum, auferendo sæpius id quod in ejus circumferentia Pumicosum ab aqua redditum fuerat; cæterum minime..... Verum in vesica humana, neque Calculus scalpello abraditur, neque illibata virtus Aquæ Calcis ita vesicam ingreditur, ut in experimentis nostris. Non mirum ergo hominem qui 1600. libras Aquæ Calcis spatio sex mensium biberet, jam post tertium illibatæ valetudinis annum adhuc Calculum in vesica gerere, ut exploratione Catheteris constat. Hinc merito concludendum, Aquam Calcis timendam esse ratione Symptomatum, quæ aliquando parit, ac postea eo quia non il-

la pollet virtute in Calculis dissolvendis, quam ipsi Auctores sui tribuunt. E contra *Uvæ Ursinæ* Liquor in Calculorum dissolutione haud scalpello indiget, sed summa reque brevi temporis spatio Calculos, ut demonstravimus, solvit. *Uva Ursi* denique numquam nocuit, experientia docente, Auctorisque sui auctoritate; immo optimos producit effectus in Uropojecticis morbis omnibus, ac ejus usus ubique laudatur: indeque jure optimo omnibus remediis palmam præripit, ac *Stephiano* remedio, & *Aquæ Calcis* longe anteponenda esse videtur. In Parisiensi Editione *Haenii* Operum

par.

Part. 5. pag. 309. hæc adnotatio extat: *Uvæ Ursi usum quotidiani felicissimique successus comitantur testibus nonnullis Medicis Parisiensibus.* Videamus & nos interim, an cum Medicis his observationes nostræ Patavii habitæ convenient.

OBSERVATIONES

UVÆ URSINÆ

CAPUT IV.

MEas de *Uva Ursina* hic ponere observationes vetat quæ sequitur Epistola nuperrime ad me missa Præcl. *Jacobi de Scovolo* hac in Patavina Universitate Practicæ Medicinæ P.P.P. Multa ipsi debeo, cum ex eloquentissimo ejus ore Artis Hippocraticæ fundamenta hauserim, ac ex ejusdem eruditissimis sermonibus, quos mecum sæpissime habuit, didicerim multa, quæ mihi tenebricosa Medicinæ adyta ingre-

G

dien-

dienti facem quodammodo præferunt, viamque commonstrant. Præeant igitur tanti Viri de *Uva Ursina* Observationes, quibus meas deinde adjiciam, illarum veluti viribus ac præsidio firmiores futuras.

MICHAELI GERARDI

*Philosopho, ac Medico
Doctissimo*

J A C O B U S

D E

S C O V O L O

P. P. P.

S. P. D.

T*ot tantisque publicis privatis-
que occupationibus distineor,
ut difficile plerumque amicorum pe-
titionibus possim satisfacere. Verita-
tem hanc tibi præceteris, Vir Cla-
rissime, manifestissimam ubi animo*

reputaveris, spero te veniam mihi daturum, quod in hunc usque diem id ad te scribere distulerim, de quo multo ante scripturum pollicitus tibi sum. At cum Tu quoque medicinam honorificentissime exerceas, non ignoras sæpe a Medico tempus desiderari. Ea igitur de quibus pluries inter nos locuti sumus circa vires Uvæ Ursi, nunc experientiæ testimonio possum confirmare. Fateor me eo alacrius uti cepisse hoc remedio, quo pluris facio Viros præstantissimos Archiatrum Celeberrimum L. B. Gerardum Swiettenium, & Medicinæ Practicæ Professore Primarium magni nominis Antonium de Haen, quorum

ob-

UVÆ URSINÆ. CAP. IV. 101

observationibus tuas, ac meas ita video respondere, ut nihil admodum dubitem Uvam Urſi utiliffimum, & efficacem remedium eſſe. Elapſo Autumno cum levandi animi gratia Ruri eſſem, adii altiffimos noſtræ patriæ Montes, in quibus ut copioſam inveni Uvam Urſi: ita facile didici hanc Plantam a ſolis imperitis cum Vite idæa confundi poſſe. Nam ſi altera ex nominatis Plantis cum altera comparetur, maniſeſtiſſima inter utramque differentia eſt, præſertim in foliorum figura, magnitudine, & etiam colore. Sed hæc Bottanicis diſcutienda relinquo. Quod pertinet ad ſalutares Uvæ Urſi effectus, etſi

eam hætenus nonnullis ægris præscripserim, tamen de duobus, aut tribus tantum certas habeo observationes. Cæteri cum Patavio absint, nondum certo scire potui qua fortuna hujusmodi remedio usi sint. Alter igitur ex dictis ægris dum tabe pulmonali affluebatur, correptus fuit urina cruenta quæ videbatur procedere ex vitio collium vesicæ occupante, quia dolores æcerbi inter mingendum vexabant ægrum, & in urina præter sanguinem valde lividum etiam materia puriformis copiosa apparebat. Huic ægro, qui lacte asinino, aliisque remediis adversus tabem utebatur, cœpi dare bis in die drachmam unam Uvæ Ursi

in pulverem redactæ cum cyatho aquæ nucerianæ; & post vigesimum diem levare cœpit a doloribus, sensimque urinam reddere ita claram, ut intra spatium quadraginta dierum omnino a vesicæ morbo sanatus sit, ac urinam plane naturalem; & sine ullo incommodo reddere perexit, donec a Pulmonum tabe confectus est. Alteram observationem feci in Fœmina Nobili, quæ torquebatur molestissimo mingendi pruritu, & cujus urina crassum mucum semper continebat. Adversus hoc malum, quod jam inveteraverat, Medici doctissimi adhibuerant ea fere omnia, quibus uti solemus ad diluendum, & abstergendum,

atque ad humorum acrimoniam obtundendam. At omnia incassum fuerant usurpata: & morbus ita in dies augebatur, ut Medici suspicari cœpissent de vitiata vesicæ, immo etiam uteri structura, quia aliquid sanguinis ex utero prodibat extra tempus fluxus menstrui. Vocatus itaque in consilium proposui Uvam Ursi, quam cum probaverint reliqui Medici, statim in usum recepta est, ex eaque tantum levaminis Nobilis Ægra reportavit, ut post duos menses a mingendi pruritu, mucique excretionem plane liberata sit. Nuperrime demum idem remedium dedi Viro septuagenario doloribus arthrico-reumaticis laboranti, & urinam
 red-

reddenti, ut plurimum cum arena minutissima, & interdum cum parvis calculis satis duris. Quinto, aut sexto die, ex quo sumere cœperat Uvam Urſi, plurimum aucta est excretio Calculorum, qui quoniam inter exeundum dolorem auxerunt, ita aeger remedium reformidavit, ut eodem uti pergere recusaverit. Paucis id scribere ad te volui, quod hætenus potui observare, quodque tuis confirmatum observationibus poterit animum addere Medicis ad Uvam Urſi adhibendam, ut simplicissimi, ac tutissimi remedii vis, atque utilitas magis magisque confirmetur. Tu interea, Vir Ornatissime perge, ut facis, medicinam

nam strenue colere, ac pro tuâ humanitate me amare. Vale.

Nunc meas exponam Observationes.

OBSERVATIO I.

CEL. Abbas A.A. hac in antiquissima Universitate eruditissimus Professor, temperamenti sanguineo-cholerici, robustioris corporis habitus, ætate 60. annorum circiter, cum cecis hæmorrhoidibus triginta ab hinc annis obnoxius esset, gravi pertinaci ischuria correptus est. Nihil initio morbi venæ sectiones, nitrosa relaxantia, epithemata, enemata profuere,

ut

ut ex consilio Præcl. *Hieronymi Vandelli* ejusdem Universitatis Chirurgiæ Professoris cathetere levandus fuerit . Duobus diebus , pariterque noctibus a gravi incurſu morbi tranſactis *Stella* Lithotomus Vicentinus præſtantiffimus, tunc pro eo arceſſitus , rem feliciter expedivit . At tametiſi iis diebus aliquod levamen perſentiret , pluries inde ex hæmorrhoidibus in graviffimas dyſurias incidit . Urina cum ardore , & conatu , maxime interdum hypoſtatica , abſque Calculi metu reddebatur , neque enim catheter , neque illum ſymptomata alia indicarunt unquam . Caſſiæ decoctio aliquid quandoque præſtitit ,

tit, plurima alia remedia prodesse nequiverunt. Vitæ cæteroquin institutum suos fovebat cruciatus. *Qui vitam* (inquit *Fridericus Hoffmannus* in suis *Opusculis medicis varii argumenti. Dissert. de diætæ vitio multorum morborum causa*) *sedentariam agunt, ut Professores studiosi ob fibrarum tonum relaxatum, circulum sanguinis tardio-rem, transpirationis defectum, & seri impuri accumulati- onem, ad hæmorrhoidum fluxum præparata habent corpora. Et Boer. Prælect. in Instit. §. 112. Litterati homines frequenter experiuntur hunc morbum, scilicet hæmorrhoides, quod & Sapientissimus Hallerus in commen-*

tum ad Præceptoris sententiam not.
 18. his verbis affirmat. *Quibus corpus frequenter flexum exercitium corporis juxto infrequentius ad stagnationem sanguinis summa dispositio.*
 Studia , quibus tam gloriose perpetim incubuit , incumbitque , ut ex editis ejus operibus apertissime constat , eum diu federe cogebant , sic ut validissime apprimendo ad fæces rectum intestinum , causam inde malis his omnibus pertinacissimam præbuerit . Sic ergo agens Vir Cl. nec cum multa exercitatione materiam unquam digereret , ut convenire his in morbis admonet A. Corn. Cel. Lib. 6. Cap.

6. Cap. 8. & post illum practici omnes, vitium ea in regione contraxit, & inde uropojecticas partes præcipueque vesicæ collum, ejusque sfincterem in consensum trahens, tot inde mala, ut hætenus retulimus, perpeffus est. His in ærumnis cum de perfecta salute desperaretur omnino; duobus abhinc elapsis annis modo laudatus *Vandelli Uvam Ursæ* juxta methodum *Haerianam Par. 2. Rat. Med. Cap. 12.* proposuit, deditque. Eam fumere haud respuit, sed ex aliis edoctus remediis per triginta annos adhibitis, nihil amplius prodesse posse arbitrabatur. Verum haud ita respondit. Postquam 50. die-

UVÆ URSINÆ CAP. IV. III

diebus remedium continuaverat, hæ-
 morrhoides, urinæ ardores, conatus,
 doloresve, sensim ita verbo hæc om-
 nia imminuta sunt, ut pristina rova-
 letudo, summa omnium voluptate,
 sibi restitui videretur. Urina ex
 hypostatica alba facta, alvus medio-
 criter laxa, vires in dies auctæ, in-
 tegræ sanitatis spem augebant quo-
 tidie. At *Uvæ Ursinæ* defectu in
 veteres ærumnas recidit. Nunc pul-
 vis renovatur a pluribus mensibus
 magno cum levamento, ut mihi se-
 pe narravit, cum ipsi *Uvam Ursi* dedis-
 sem, & ita saltem se habet, ut hoc
 anno in Publico Lyceo Lectiones
 suas haud omiserit unquam, maxi-

mo cum suorum Auditorum plausu,
& utilitate.

Ex dictis videant Practici celebriores, an *Uva Ursi* in hæmorrhoidibus pertinacissimis malo in nostris Regionibus haud infrequenti conveniat, nec ne.

OBSERVATIO II.

PETRUS PETROBELLI Vir Nobilissimus Probissimusque sanguinei temperamenti, ætate 45. annorum circiter ex Patre Lithiasi affecto ortus, Mense Aprilis anno 1763. gravi lumborum
do-

dolore laborare cæpit . Ad plures dies, hebdomadaſve magis in dextero latere quam in lævo dolor profundus , tenſivus , preſſorius increvit , maximeque ſole ad occaſum vergente . Horripilationes , ſtupores femorum , urinæ vitia perſenſit numquam , maleolo tantummodo pedis dexteri phlogoſim per octo circiter dies , parvo obambulationis incommodo patiebatur . Sic ad Junium uſque ſine remediis pervenit , ſi unam ſlorum Caſſiæ unciam excipias , quo tempore multis aſparagis in menſa uſus erat . Paucis inde intermiſſis diebus , urina , quæ antea ſemper pellucida , & ſecundum naturam , craſſa repen-

H

te,

te, interdum sabulo, quandoque muco viscido imbuta, doloribus magis magisque sævientibus conspiciebatur. Hac novitate perterritus, properus me convenit, rem aperit, & remedium exposcit. Re perpensa, Cassiæ denuo flores, emulsiones saccharatas, dilutiores præscripsi, ac inde Clarif. Nobilique Viro *Hieronymo Trevisano* Sanitatis Patavinæ Proto-Médico, & *Petrobelli* Medico annuente, ut *Uvam Urfi* statim sumeret, suasi. Paruit æger, nec emulsiones, quas modo indicavi, vespere unquam omisit. Quæ interim evenerunt, hæc sunt. Primum a primo pulveris haustu paululum recesserunt dolores, &

cre-

crebro mejendi incepit voluntas. Sabulosa erant urinæ, & sensim sine sensu in melius abire videbatur. Tertia die a prandio, absque dolore, mictuque cruento, & vomitu irregularis figuræ faseoli magnitudine Calculum albo-rubrum excrevit. Quarta autem cum tertiana febris, a qua jam antea vexabatur, rediisset, *Uvam Urfi* haud amplius sumpsit. Paucis interjectis diebus, fugata febre, cum nihil incommodi percepisset, paucis exceptis doloribus in lumborum regione, tametsi, ut *Uvam* denuo sumeret, rogarem, respuit omnia, & vitam usque adhuc sanissimam duxit.

Nollem hic aliquis me huic Plantæ addictum jactare miracula crederet. Haud novitatis amator sum extra veritatis limites. Scribo Patavii, & quæ his meis oculis vidi, colligo, & scribo, nec aliud intensius exopto, quam aliquem si possem hoc in sævissimo morbo juvare. Nec fortasse oggeret mihi quisquam nimium tribuere *Uvæ Ursinæ*, quasi omnes plerumque a Lithiasi liberare autumarem. Absit, ut hoc cogitem unquam. Manet mihi alta mente repositum, æternumque manebit, quod incomparabilis *Morgagnius* in Epist. Anat-Medica XL. artic. 16. scripsit. *Certe lapidis materia id quo*

rubro flavo nigro, aliove colore inficiatur, tum in vesica admisceri potest. A qua etiam admixtorum varietate fieri credibile est aliam in aliis calculis facilitatem, aut difficultatem solutionis, spemque propterea iis præcidi qui remedium quærunt, quo uno æque omnes dissolvantur.

Præterea maxime eodem in capite attendendum est, quod Præceptor admonet, se meminisse Valsalvam non semel querentem, confirmantemque se in Nobili Virgine, quæ per biennium renum doloribus vexata fuerat, remedia mutare in singulis paroxysmis esse coactum, cumque alias prompte liberaverant, frustra in usum

revocarentur. Quod ab *Haenio* pariter *Rat. Med. Par. V. cap. 5.* alibique confirmatur. Cum enim ex experimentis *Boerhavianis Haenianisque* notissimum sit, *lapideam mineram abunde in omni corpore prostare*, & cum corpora omnia varios inter se habeant humores, qualitates, vitia, quæ a se invicem multoque discrepant, & ex quibus seorsum omnibus Calculos oriri extra dubium sit, patet inde varia quoque, & diversa causarum genera *Lithiasim* procreare posse, quæ nullo modo omnia unius remedii auxilio sanare possimus.

Non me latet, & aliquando causis externis suam Calculos originem

debere, neque experimenta *Nuchiana*, & præ ceteris *Præceptoris* Historia Epist. Anat-Med. XLII. art. 20. Cujusdam Agrestis Puellæ, quæ cum immisset sibi acum in vesicam illam postea, adnato Calculo, extrahi vetitum fuit. At pluribus aliis omissis, quis non videt æque omnibus, æquali modo, æquali solertia *Uvam Ursi* suum præstare effectum minime posse?

Matrona Mense Octobris anni transacti consilium petiit a me, an *Uva Ursina* in gravi morbo Fratris sui, Dysuria maxime affecti a quampluribus annis, aliquid præstare possit. Imperfectam cum audirem historiam morbi, dubium consilium dedi. At

cum maxime flagitaret, ut Fratris amantissima, ad quem statim itura erat, an conveniret nec ne, an quid mali ex pulvere eveniret, praxi edoctus, auctoritateque *Haenii* Par. III. *Rat. Med.* cap. 4. respondi: *levamen posse hominibus insigne adferri, aut saltem nullum posse nocumentum inferri & hoc in casu adhiberi posse.* Quo percepto festinanter pulverem secum tulit visura, an vitam Fratris exoptatissimam servare posset. At postquam discesserat brevi intermisso tempore, huc, quod sæva mors Equitem omni laude dignum e vivis sustulisset, nuncius tristissimus pervenit.

Qui

Qui Medicinam obtrectant, iis
 sufficeret unus ex his casibus, ut vi-
 res proprietatesque alicujus remedii
 penitus ad orcum deprimerent. Som-
 niant ii, cum laudibus pro aliquo
 morbo proponi aliquod remedium
 intelligunt, seorsum omnia mala
 ejusdem generis nullo habito res-
 pectu sanare debere; quod si non
 evenit, in Medicum, Medicinamque
 sarcastica voce invehuntur, ut si in
 Medici libitu, & vegetabilium po-
 testate hominum vita penitus sita
 fit. Verum hominibus his, qui ine-
 pti tamquam Ranæ limosis in aquis
 garrula coaxant voce, facile omnia
 condonanda essent; at quod Medici
 quo-

quoque temporibus his rabido quodam certamine inter seipfos invehantur, hoc maxime dolendum est. Nam dum alicujus inventa injuriis, & calumniis contra veritatis, & naturæ præcepta irrident, condemnantque, artem, & seipfos deprimunt, & conculcant. Verum illuc, unde discessimus, redeuntes, dum mala intra limites artis posita sunt, remedium vires naturam adjuvant, & quandoque e mortis faucibus ægros eripiunt. Sed cum naturæ vires defecerint, eos amplius remedia curare nequeunt. Hic tamen dolendum, quod a quibusdam Medicis nihil morborum constitutiones, accidentia, in-

tem-

tempestivas methodos, aliaque ejusmodi attendentibus, optima interdum remedia abijci videamus, eo quia aliquo in casu, in quo fortasse natura viribus destituta esset, effectum laudatum minime ex his experti sint. Heu quam maxime hallucinationes ex præjudicata opinione quotidie nascuntur. *Uva Ursi* maximum remedium est, attamen merito ea legenda magni *Haenii* sunt, quæ mihi summo candore animi, uti & in suis semper Libris assolet, scripserat. *Doleo interim plus fidi Uvæ Ursinæ quam oporteat: constanter video inutilem pluribus in casibus, & maxime ubi cadavera docent, partes multum*

de-

degenerasse, ut in Rat. Med. memini totius: determinato in casu duntaxat operatur miranda.

OBSERVATIO. III.

VIR honestissimis Parentibus ortus, triginta annorum circiter, temperamenti colerico-sanguinei, anno abhinc elapso magnum Virum *Morgagnium* adiit, ut pluries antea fecerat, pro adversa sua valetudine consulenda. Professor illustris, ac si quis est, probissimus, cum plurima remedia attendisset, quæ huic Viro Medici sæpius incassum præscri-

scripserant, atque illa quæ pariter ipse annis transactis commendaverat, respuens alia ejusdem generis præscribere, misit illum ad me, ut ex historia morbi sui, an *Uva Ursi* conveniret, viderem. Malum, ut æger mihi retulit, quo tunc magis quam cæteris vexabatur, hæmorrhoides cecæ erant, scilicet ex hæmorrhoidibus dysuriam, stranguriamque, quibus torquebatur, deducebat. Haud raro ex summo mejendi desiderio, cum ardore, & pruritu evenerat, ut cum urinam libere effundere non posset, strato dies, noctesque procubuerit, interdum ad mensem usque, donec ea in constitutione guttatim

me-

mejendo aliquid ipsi perferre levaminis videretur; Dolor præterea aderat in uretra, prope vesicæ collum constans, ex quo magis, dum urinam effunderet, torquebatur. Aderat denique & quædam luis venereæ latitantis prægressæ suspicio, cum jam antea haud semel ab ipsa affectus fuisset. His omnibus mature perpensis, malum potius in uretra esse, ac in humorum dyscrasia, quam ab hæmorrhoidibus pendere judicavi. Hanc in sententiam præter ea, quæ dicta sunt hætenus, nos sequentia confirmabant. Parum enim ipse in egerendis facibus dolore percellabatur, qui certe si hæmorrhoides in-

ter-

ternæ mala , quæ superius retuli , procreassent , in egestionis momento summis corripèretur doloribus , quod raro aut nunquam eveniebat . Deinde malum hoc tantummodo ingruit , postquam a virulenta Lue afficeretur , adeo ut inde apertissime constet , hæmorrhoides potius effectum morbi , quam causam extitisse . Verum quin & hæ in consensum cum uretra adductæ aliquando egregium torquerent Virum , haud dubitavi , maximeque cum innumera sint observationes , præter illam , de qua nos egimus primo loco , ex quibus evidentissime ex hæmorrhoidibus dysuriam , stranguriam , iscuriam-

riamque pendere constet. Hinc ergo ratione omni malum hoc a lue venerea, ac urinæ vitia ab ulcere in uretra hærente tantummodo ducentes, cum *antivenereis* sæpius ac cum hydrargyro curatus esset, ut denique *Uvam Ursi* fumeret, consilium dedi. Hoc in casu *Haenii* monitum secuti sumus, qui *Part. III. Rat. Med. cap. IV.* inquit, si *adesset nonnulla luis venereæ suspicio, juvit hæc methodus, scilicet Uva Ursi, modo prudens Mercurii usus interpolaretur*, quod nos, cum paulo antea adhibitus esset, haud perscripsimus. Sic habito consilio uncias tres ipsi pulveris dedi, ac quomodo

su

sumeret scilicet semidrachmam quotidie perscripsi . Paucis inde transactis diebus Patavio recessit : & ad Patriam suam se contulit . De hoc honestissimo Viro sollicitus , processu temporis sæpius de ejusdem valetudine quæsi , sed tunc pauca , æque ac incerta rescire potui . Verum diebus circiter quinquaginta transactis , cum ejus amicus , fide dignissimus , veniret ad me , ac pro ipso *Uvam Ursi* denuo exposceret , interrogatus , quid novi esset de ægroto nostro , eum aliquanto melius se habere respondit . Quod cum audissem , summa cum voluptate pulverem ipsi dedi , rogavique , ut impo-

sterum aliquid mihi de *Uvæ Ursinæ* effectu enunciaret. At incassum; nam, ut a Parentibus ejus humanissimis multo postea rescivi, cum, remèdii pertæsus, ad pristinam vivendi licentiam rediisset, recidit brevi etiam in pristina morborum genera, quibus utrum in præsentia torqueatur, non satis mihi comper- tum est.

OBSERVATIO IV.

PETRUS TORESANI honestus Vir
 alienigena , sed nunc Patavii
 degens a quamplurimis annis, tem-
 peramenti melancholici, quadragena-
 rius, ex Patre arthritide affecto or-
 tus, annis abhinc quinque, strangu-
 ria laborare cœpit . Is antea, pau-
 cis exceptis arthriticis doloribus, con-
 stanter firma valetudine fruebatur .
 Primo stranguriæ incurfu neglecto,
 integrum annum absque aliquo re-
 medio transegit . At huic malo su-

perveniente dysuria cum nephriticis doloribus, tunc medicum in auxilium vocavit. Urina, quod nunquam antea animadverterat, mucosantummodo viscido imbuta conspiciebatur. Paucis a Medico tunc præscriptis cum decoctione virgæ aureæ, quam unius anni spatio singulis diebus sumpsit, aliquo primis in mensibus cum levamine, biennium inconstanti valetudine transegit. Hinc symptomatibus pedetentim auctis, ac præter mucum aliquid arenæ urina exhibente, cum dysuria, & interdum ischuria, consilium denuo a Medico exposcit. Hic cum hæc omnia audisset, de calculo vesicæ
suspi-

suspicatus , petiit ab ægro , ut se
 examinandum , ope catheteris , præ-
 beret . Annuït ; verum cum pseudo-
 lithotomus operationem institueret ,
 ac cum cathetere ad eam uretræ re-
 gionem pervenisset , quæ sursum ad
 vesicam vergit , impetu magno fa-
 cto adversus uretram , eam læsit , sic
 ut plurimas sanguinis guttas effun-
 deret ; ex quo summis percitus do-
 loribus æger continuo jussit , ut ca-
 theterem detraheret ; quo statim fa-
 cto , irritis postea quibuscumque con-
 siliis , haud amplius monitis Medi-
 corum obtemperavit . Hinc quoti-
 die in pejus ruens , ac antedictis æ-
 rumnis , cum transacta hyeme , præ-

ter pondus aliquod ad perineum, ac spasticam ad anum irritationem cum urina pure, arena, cruoreque imbuta, febris etiam identidem supervenisset, se perditum hominem quotidie esse proclamabat. Hoc in statu die 20. Martii anno 1764. me convenit, ac mala, quæ superius retuli, exacte descripsit.

Calculo vesicæ urinariæ hunc virum laborare, præter summi *Hippocratis* auctoritatem Sect. 4. Aphor. 79., aliorumque magni nominis Medicorum, præcipueque *Joannis Junceri*, qui in signis morborum tradendis, fere omnium accuratissimus est, symptomata satis aperte demon-

monstrabant, convincebantque. Nec mirum, nam cum ex Patre arthritide affecto oriretur, nihil inde facilius, quam quod & filius postea lithiasi esset obnoxius. Hanc in sententiam facile quisque adducetur, si ea, quæ *Haenius* in sententiæ confirmatione *Adami* Par. V. Cap. 5. §. 6. abunde profert, attente ponderabit.

Hinc tamen jure optimo de valde labefactata ejus valetudine, atque de partium degeneratione time-rem, & ipsi *Uvam Urfi* præscripsi, dedique. Sperandum minime erat, ut a lithotomo se adjuvari permitteret, cum vel a solo catheteris no-

mine maximopere abhorreret. Primis diebus cum ʒ. i. *Uvæ Ursinæ*, quam mane sumpserat, opiata vespere miscui, ut dolores in mingendo acerrimos, ac nephriticos, a quibus constanter vexabatur, temperarem. Ea, quæ illius cruciatus fovebant, prohibui, ac quæ convenirent, maxime flores *Cassiæ* recentes, pro alvo adstricta præscripsi. His intellectis abiit, ac tantummodo post mensem reversus est. Nihil, præter dolores, ex ejus ærumnis immutatum fuit, atque omnia eodem in statu erant. Dolores diminuebantur, sed hanc diminutionem, potius quam ab *Uvæ Ursinæ*,

ab opio deducebam . Hoc tantummodo boni erat , quod malum in deterius minime abiverat . Hinc præter ʒ. i. pulveris , quam mane hauriebat , decoctionem *Uvæ Ursinæ* prescripsi , ac vespere ut alteram Drachmam pulveris sumeret , jussi . Quantum intra quatuor menses ab hac methodo juvaretur , ferme incredibile est . Nunc equitat , vehitur rheda absque incommodo ; quod facere his ultimis annis nunquam potuerat . Dolores , ad perineum ponderis sensus , dysuria , ischuria evanuerunt , ita ut modo perinde se habeat , ac si nunquam hoc malo antea correptus fuerit . Urina tantummodo mu-

co aliquo imbuta conspicitur; arena vero omnino deest; Pulverem semel in die nunc haurit. Summis precibus rogavi illum, ut catheterem, an calculum adhuc in vesica gereret, se explorari ab excellenti Lithotomo permetteret. Verum nimis mali memor, quod antea ab hac operatione expertus fuerat, non annuit.

OBSERVATIO V.

MULIER sex & triginta annos nata, tenerrimaque corporis constitutione prædita, pluribus sæpe obnoxia malis, tandem in gravem vesicæ morbum incidit. Non omnia hujus recensemus mala, quia nimis brevitatis excederent limites; majora hic tantummodo cursim attingimus, ex quibus percipere facile sit, pleraque alia, quæ omittuntur, tamquam effectus ex his evenisse. Puella adhuc, cum nondum c-

cta-

Etavum attigisset annum , confluen-
 tibus variolis correpta , nuda e le-
 cto surgens , se aeri frigidissimo ex-
 posuit , sororem vocitans , quæ abie-
 rat . Hinc cum statim variolæ re-
 trocessissent , paulo post epilepsia af-
 flicta fuit . His cum sæpe repetitis
 insultibus , irritis quocumque reme-
 dio , ad duodecimum ætatis annum
 pervenit . Tunc , cum menstrua jam
 incepissent , ab epileptica affectione
 liberata , gravi corripitur pertinaci
 hemicrania . Quatuor , & amplius
 annos quotidie vespere acerbius ,
 per intervalla , hoc malum tulit .
 Menses interim ipsi defuerunt ætate
 sexdecim annorum , ac cum ab agyr-

ta quodam curaretur , ferme incredibile est quantum sanguinis ab ipsa detraheretur ; sic ut inde dyspnœa correpta cum pedum oedemate quotidie malum in pejus rueret . His successit febris continua ; sed cum Domi pro rerum inopia haud amplius Medicum accersere potuisset , Nosocomium petiit . Hic tantummodo , curata febre , domum reversa est . At , ineunte Autumno , anno ætatis circiter vigesimo quinto , cum ab hemicrania nihil amplius torque- retur , in gravem pulmoniam incidit . Hinc denuo in Nosocomium reversa , post mensem a pectoris malo libera evasit ; sed pedum oedema
ni-

nihil immutabatur, neque menses amplius profluebant. Pulmoniam inde singulis annis experta, totidemque curata ad ætatis annum trigessimum pervenit. Tunc, sede mali mutata, pulmonia in intestinorum dolores gravissimos conversa est. His præcipue vexabatur noctis tempore, peculiariterque cum tempus mutationibus proximum esset. Muscus his in sedandis præ cæteris remediis magis profuit, atque opiata, quod præstiterant semel, postea non amplius præstabant. His variis agitata malis, denique jam trigesimo quinto ætatis anno ineunte summis repente in mingendo doloribus percitata,

ta, pedetentim inde ab intestinorum malo liberata fuit. Pubes, vaginæ labra, interfæmineum plogosi ab initio afficiebantur; verum, paucis diebus elapsis, dolor dum mingeret acerrimus mansit, externa evenit phlogosis. Urina hoc in primo morbi incurfu naturalis erat, at postea cum aliquibus sanguinis guttis, ac materia puriformi cum albo profluente fluore conspiciebatur. Hoc in rerum statu, quidquid adhibitum fuit, irritum cessit; atque muscus, qui aliis in doloribus profuit, nihil hic præstitit. Tam fætida ejiciebatur Urina cum nigro sedimine, ut, dum matula retinere-

tur,

tur, nemo posset ad cubiculum appropinquare. His in ærumnis, quod mirandum, febris minime aderat, ideoque Nosocomium adire ipsi propius loci veteri lege vetitum fuit. Tunc ab ægræ quadam propinqua rogatus, ut fæminam miserrimam inviserem, perlibenter annui. Obstupui, cum mulierem hanc primum viderem, nam ab emaciata, ac livida facie, atque oculis fixis mihi potius cadaver, quam vivens videbatur. Orbata somno, appetitu dejecto, siti urgente, doloribus conflictata, preces submissa voce (nam vocis sonum vix audiebam) Deo mittebat, ut e vivis ipsam tolleret.

Tunc

Tunc verbis, quibus potui, infelicem solatus, cum remedium nullus esset locus, ut tantummodo curavi, ut haberet, unde optima sibi conficeret juscula, viresque, ut fieri posset, amissas recuperaret: Hinc per intervalla cardiacis præscriptis, tantum obtinui, ut intra viginti dies sic ipsi vires restituerentur, ut pro vesicæ malo, a quo certe vexabatur, *Uvam Ursi* præscriberem. Pulveris semidrachmam, quam primum in jusculo dedi, temporis progressu, usque ad tres drachmas auxi summo cum patientis levamine. Quod in observatione tertia Sapien-

ftra adnotavimus, *Uva Urſi* mini-
 me hac in muliere præſtitit; nam
 cum in iis diuretica fuiſſet, huic
 alvum ad plures dies valde laxa-
 vit. Urina poſt tres menſes cum
 pauciſſimo emittebatur dolore, ac
 paulatim puriformi materia, odore-
 que caruit. Tunc e lecto ſurgens,
 victum inde manibus ſuis ſibi acqui-
 ſivit. Verum neque dyſpnoea, neque
 pedum oedema, neque menſium de-
 fectus immutabantur. Pulverem quo-
 tidie ſumpſit per quinque circiter men-
 ſes, ſed inde remedium pertæſa, cum
 nihil, aut parum a veſicæ malo tor-
 queretur, abjecit illud, mihi paren-
 tibusque ſuis ſæpe teſtata, ſe toto

vitæ

vitæ suæ tempore nunquam melius habuisse , quam modo se haberet . Sed , cum anno transacto , ruri essem autumnii tempore , in urbem deinde reversus , maxima cum molestia intellexi , eam ineunte Novembris mense , Febre gravi correptam tribus in diebus e vivis migrasse .

Hæc observatio cum ex pluribus sit conjuncta malis , ad plurimas nos animadversiones adducit . Primum certe epilepsiam , ac hemicraniam a variolis ob aeris frigus retrocedentibus esse deducendas , non est cur dubitemus . Frigus certe cutis meatus ita coarctat , constipatque , ut nimis facile sit intelligere , materiam

variolosam, quæ circumferentiam tenebat, ad centrum inde deductam esse. Hinc in eas partes, in quas facilius determinatur, impetum faciens quamplurima mala, ac per sæpe mortem producit. Huc monitum de sanguine agentis *Hipp. Coac. 20.* spectat: *Qui statis temporibus sanguinem profundunt, si loco non profuderint epileptici moriuntur.* Quod haud tantummodo de sanguine est intelligendum, verum etiam de pluribus aliis excretionibus, puta petechiis, miliaribus, variolis, exanthematibus omnibus, in quibus natura (ut verbis utar *Lud. Dureti in Coac. Hipp. loc. cit.*) *absoluta pe-*

riodo collectionis ab oppensione excitata, & proritata, colligit se ad exclusionem supervacanei per loca comoda; quod si ab aliquo eventu hæc naturæ libera excretio impediatur, refluxus, & palindrome, maximo ægrorum periculo accidit. Febrem, cœcitatem, & epilepsiam, ex scabie suppressa, productam testatur *Sennertus in Paralipom. pag. 176. Sebizius pariter ac Hagendornius cent. I. histor. IX. & M. N. C. dec. I. anno II. obser. 213. idem in Muliere docuerunt. Sæpe observatur, inquit præclaris. Swietenius in com. aphor. Boer. 1075. paroxysmum epilepticum in variolis, morbis exanthema-*

maticis, in febre miliari, petechiisque, antequam in cute appareant hæc exanthemata: quæ si subito retrocedant, novi insultus epileptici sequuntur, donec omnis materia morbosa ad cutem deposita fuerit. Verum hic maxime præ omnibus est adnotandum, quod Præceptor Epist. Anat-Medica XLIX. art. 30. animadvertenterat. Cum enim ipse advocaretur ad Principem Virum, qui repente gravissimo instar apoplectici insultu correptus fuerat, quærens unde insultus ille ortus esset, narravit ipsi Medicus Principis, erysipelas non multis ante diebus in facie apparuisse. Verum aeris fortasse injuriis; erat enim Autumnus A.

1729. æger autem magis de suis Episcopalibus muniis, quam de se sollicitus, nunquam decumbere voluerit, neque intra cubiculum se continere; introrsum repulsum, de improvviso evanuisse. Quæ observatio si cum nostra comparetur aliisque quamplurimis, constat evidentissime, aut ab aere, aut a quocumque errore nihil pejus in morbis inveniri quam a recto suo tramite naturam divergere, cum e contra illam suis in conatibus adjuvare, ut per loca conferentia ea ducat, quæ ducenda sunt, ut etiam *Hipp.* animadvertit, optimum sit. Hinc cum ex aere, nostra in observatione, variolæ re-

trōcessissent, ac mala quæ superius retulimus procreassent; admonet nos, ne facile nimis in sententiam præcl. *Syderham* eamus, cum ipse minime approbet, quod Medici, variolarum febre laborantes, ante quartam leto adjiciant. Quæ res cum in Anglia fortasse suum habeat locum, hic, experientia teste, quam plurimos occideret, si pueri, lauti viri, in quos ingruunt variolosæ febres, extra lectum detinerentur. Sed quantum ab hoc Clar. Viro discedo, tanto magis cum ipso illos condemno, qui ab initio febris præcedentis variolas, ægros cardiacis, cubiculis bene occlusis, stragulisquæ conuictos fa-

nare student. Verum, ad nostram observationem redeundo, cum præter omnem dubitationem sit mala, quæ hanc mulierem affecerint, aliam haud causam agnovisse, præter variolosum miasma in sanguine oberans, hinc fortasse optima hoc in casu aliisque similibus variolarum Infitio fuisset, ut denuo ad circumferentiam causa mali revocaretur.

Sed, his omissis, magis attendenda sunt, quæ ipsi evenerunt postquam sibi menstrua defecerint, sive potius postquam illam nimiam sanguinis detractionem passa fuisset.

Heu quam multos hodie hæc de sanguine præter modum detrahendo

præ-

præjudicata opinio ægros de medio tollit. Anno 1760. fortuito in Virginem incidi annum decimum octavum agentem, gracilioris corporis habitus, ægram feбри tertiana duplici, cum capitis dolore. Huic initio morbi ter phlebotomiam quidam medicus instituerat incassum, ac cum paulo post tempus menstruorum adesset, nec effluxissent, denuo sanguis extractus fuit. Quod cum fecisset absque ullo patientis levamine, immo recrudesceret malum cum difficili respiratione, denuo ad sanguinem confugit, ac quo magis dyspnoea augetur, eo magis sanguinem detrahebat. Atque ita pergens, cum

ex

ex reiterata sæpius phlebotomia, ut fluerent menses expectaret cum mali diminutione, effecit, ut mensis spatium plus quam trigiesies sanguis detraheretur. Hinc pedum crurumque oedemate correpta, viribus destituta, erecta ut respirare posset cervice, jamque omnibus confectis, quæ in morituro Ecclesiæ Catholicæ cultore fieri solent, mortem præ foribus adstantem pertimescebat. Hoc in conclamato statu mæstissimi, qui aderant parentes, meum consilium poscunt, mihi que denunciant, quod nuperrime Medicus (haud amplius reversurus) jufferat, ut si denuo dyspnœa magis ingravesceret, venam

nam iterum tunderent. His intellectis, pauca respondi, scilicet actum de eorum filia iri, si alias phlebotomiam institui permetterent. Quod cum intellexissent, ac sancte servassent, altera die venerunt ad me exorantes, ut denuo ad ægram, quæ me requirebat, adirem. Adii, & tamen si pluries a gravi dyspnœa correpta mox fuerit, nunquam tamen sanguis emissus est. Aucta enim ob sæpius repetitam venæ sectionem ex male conversis in sanguinem alimentis crassioris feri copia, pulmones afficiebantur: itaque quo plus sanguinis detrahebatur, eo magis ægra morbo afflictabatur. Hinc cardiacis, anale-

pti-

pticisque recreata, solo lacte cum decocto hederæ terrestris, ac tussilaginis admixto intra duos menses pristinæ sanitati restituta fuit. Mulier hæc filia cujusdam Militis est bene merentis, qui hujus Urbis Portis aperiendis infervit.

Quidam fama tantummodo, & nomine Medici totam summo ægrorum damno in morbis curandis spem in venæ sectione ponunt, ac cum in quibusdam cronicis quid sibi amplius faciendum sit, minime constet, tanquam ad sacram Anchoram confugientes sanguinem fundunt, quo nec opinantes illud, quod præcavere autumabant,

bant, periculum advocant, majusque faciunt. Hi ex auctoritate *Friederici Hoffmanni*, ut discerent oporteret in sanguine vitam, & corporis nostri robur contineri, quo effuso omnis corporis, & animæ operatio cessat, in cujus circulationem naturam illam cui tantas merito adscribimus in curando, & conservando corporis vires adesse, qui in morbis præsertim febribus adæctas stases, & stagnationes humorum removet, spasmodicas stricturas partium aperit, humorum tenacitatem dissolvit, eorumque nimiam quantitatem motu imminuit, & per colatoria omnem superfluum excludit. Utinam his omni-

mnibus animadversis beneque perpen-
pensis impostherum sanguini parce-
rent. Profecto dyspnœa, pedum œ-
dema, ac pleraque alia mala, quæ
mulieri primæ advenerunt, post ni-
miam sanguinis detractionem, ab ipsa
duxerunt originem; quod & in al-
tera advenisse minime est dubitan-
dum. Labefactata enim a sæpe re-
petita venæ sectione natura, ac vi-
ribus impar ad crifim optimam pro-
ducendam eo amplius humorum sta-
gnationibus, & tenacitati ansam
præbet, quæ fortasse ea quæ nocent
ex corpore eliminasset. Proh error!
mensium fluxus ad malorum dimi-
nutionem expectant urgentque, dum
in-

interim sanguinem ipsis ferme totum exhauserunt . Hinc Boer. in suis Prælect. Acad. §. 1233. *magnus error est omnes morbos puellares à defectu mensium venire : cum contrario ordine ideo deficient menses, quia morbus adest : Tolle morbum, redibunt menstrua .* Sed cum nimis sumus a recta via divagati, nunc ordo postulat, ut denique ad ultimam observationem deveniamus,

OBSERVATIO VI.

YUVENIS, ex Fullonum arte, vigin-
 ti quinque circiter annorum, tem-
 peramenti cachectici, postquam bien-
 nio transacto, virulenta gonorrhœa la-
 boraverat, dysuria cum nephriticis do-
 loribus correptus est. Adversus hoc
 malum varia utiliter adhibuit reme-
 dia, verum cum pro fortunarum ino-
 dia fullonia urgere opera cogeretur,
 nunquam firmam valetudinem acqui-
 vit. Urinam cum filamentis quibus-
 dam ac mucosam præditam reddebat. Hinc

L

per

per annum magis minusve vexatus, ac quandoque Baccho nimis addictus, voluptatibusque malum neglexit. Tunc sensim viribus mali eundo adauctis, cum acerrimis in mingendo doloribus, consilio cujusdam Chirurghi, conserva cassiæ *Donzelli* ab initio alioquo cum levamine utebatur. Verum paulo post, malo vesicæ flatibus gravissimis, doloribusque in intestinis adjunctis illam omittere coactus fuit. Quam rem cum ego speciatim anno transacto in Matrona non minus generis nobilitate, quam virtutum splendore clarissima, quæ ex hæmorrhoidibus in gravem ischuriam inciderat, animadvertissem, ea mihi in men-

tem, quod olim ex Cl. Ramazzino adnotaveram, revocavit: *Cassiam*, inquit, *laudant nonnulli in alvi adstrictione ad aliquot drachmas; at cassia non tam innocua est, ut illius usus non sit suspectus; flatuosa enim est & stomacho parum amica; idcirco Ballonius in renum & vesicæ affectibus, sive purgato, sive impurgato corpore, cassiæ usum omnino improbat, & virositatem quamdam in illa agnoscit. Hanc pariter damnat Faloppius noster, Johannes Beverovicus in lib. de renum & vesicæ calculis, Ludovicus Nonnius in Epist. ad eundem Beverovicium, & complures alii. Hinc cum malum huic remedio minime cede-*

ret, temporis progressu, præter mucum, etiam arenosa urina, ac interdum a nimio motu sanguinolenta conspiciebatur. Hac in constitutione Mense Aprilis anno 1764. febre tertiana corripitur. Per plures dies hanc pariter neglectam tulit, verum cum vires ipsum deficerent, lecto se addixit. Tunc rogatus accessi ad eum die vigesima prima mensis antedicti. Febris cum horrore, & capitis gravitate prodibat. Urina cum parva arenæ quantitate, ac aliquo muco conspiciebatur, cæterum naturali colore prædita. Dolores in mingendo, prope febris accessionem acerrimi erant, sicut interdum vomitum ex-

citarent : at reliquo diei noctisque tempore multo mitiores. Hinc primum alvo leviter laxata, ac] deinde repetitis clysteribus apperitivis demulcentibus, operam dedi, ut febris imminueretur. Pulsus debilis, ac parum renitens, venam tundere vetebat. Verum cum his febris parum aut nihil cessisset, illam China Chin. profligavit. Sic a febre curatum, a nephritide, ac malo pariter vesicæ illum curare fategi. Quapropter *Uvam Ursi* die octava Mensis Maji fumere incæpit. Illi præscripseram pariter, ut ne nimis defatigaretur, nec amplius Cauponam adiret; nam nec Medici consilia, nec remedia dissolu

te viventi prodesse possunt; optime enim Hipp. *nec solum se ipsum Medicum oportet præstare ut faciat ea quæ conveniunt, sed & ægrum, & assidentes, & exteriora.* Quæ cum adamussim primo in mense servasset, ex vesicæ malo multum levabatur. Dolores in mingendo vix aderant, nec si mucii parum excipias, quidquam aliud præter naturam in urina erat. Sed regiminis impatiens cepit iterum cum fociis suis cauponas frequentare, & ad extremam usque ebrietatem sese vino ingurgitare. Hinc recrudit malum, quod cæteroquin intra quindecim circiter dies, in eundem statum se redegit

in quo erat antequam inebriaretur.

Uvam Urſi tametsi gratis habeat, nihilominus, cum minus a malo torquetur, negligit; hinc nunquam perfecte sanus evadit. Die extrema Mensis Octobris, vocatus venit ad nos alacer, enunciāns se vix aliquid in mingendo pati, & sane, cum statim in altero cubiculo minxisset, ferme nihil mucī in urina conspiciēbatur.

Hæc sunt, quæ his ultimis annis de *Uva Ursina* hic observare potui, quæ tametsi haud multa sint, attamen si cum observationibus, quas meis præposui, jungantur, comprobant manifestissime, & nostris in

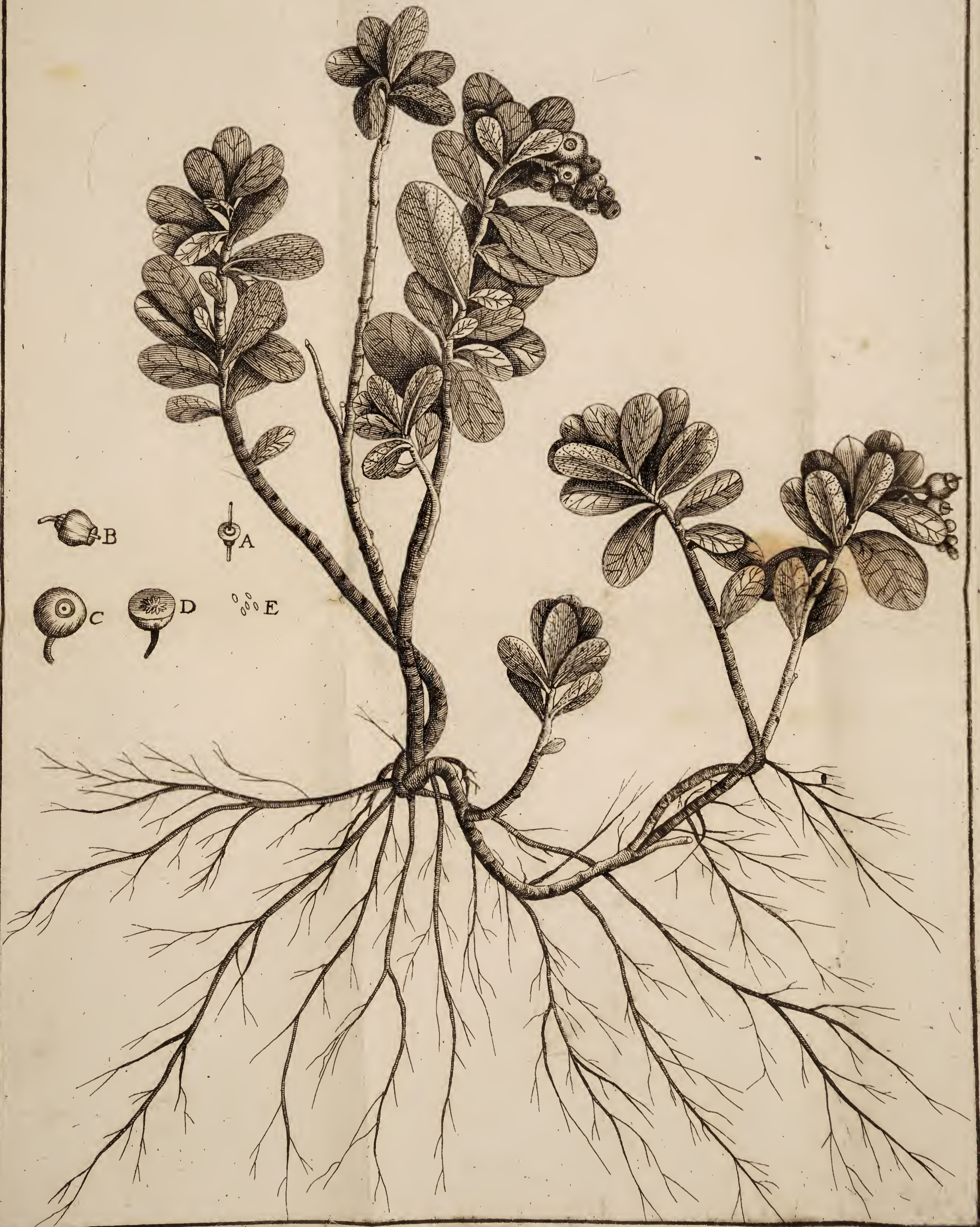
regionibus *Uvam Urſi* ſummum re-
 medium eſſe, ut recte admonet lau-
 datus *Haenius* in lithiaſi, æque ac
 in pluribus aliis Uropojecticis mor-
 bis, atque in hæmorrhoidibus, falli-
 tem cum urinæ excretionem diffi-
 ciliorem reddunt. His tamen obſer-
 vationibus & alias adjungere poſ-
 ſim; verum cum illi, quibus pulve-
 rem dedi pro malo veſicæ, abſint;
 ac quæ ab iis per nuncios poſtea
 accepi, minus certa ſint, ea potius
 conſulto omitto, quam incerta Le-
 ctoribus obtrudam.

Raro hic de lithiaſi eſt conque-
 rendum, ideoque haud multas de
 hoc malo obſervationes colligere poſ-
 ſum.

Tab: II.

Vacinium
sive Vitis Idæa.

[Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is mostly obscured by a large, light-colored smudge or stain.]

sum. Quam rem inter alias, etiam antea animadvertit accuratissimus Præceptor in Epist. Anat-Medica XLII. Art. 17. his verbis. *Quod alias huc dissectiones non addam eorum quibus sine externa causa lapis in vesica concreverit, haud tibi erit mirum, qui scias maximam a me vitæ partem in hac regione ductam esse ei morbo quam rarissime obnoxia. Quod hic alii vinis, alii aquis, alii utrisque esse tribuendum censent; neque hæc verba tantummodo, sed cætera omnia quæ de Calculorum productione eodem in Articulo eruditissime conscribuntur, sunt attendenda. Hinc rarissime evenit, quod nuperrime*

Medico, ac Chirurgo præstantissimo *Antonio Gambarotto* Publico Professore accidit. Dum enim Cadaver cujusdam hominis a lithiasi confecti perlustraret, in ejus vesica duos Calculos, unum unciarum trium cum dimidio, alterum unciarum pariter trium, ac drachmæ unius invenit. Quos Calculos tophaceos, albosque ac pariter ovali figura præditos esse apud ipsum vidi.

Verum ut finem brevi huic Opusculo imponamus, *Uva Ursi* nunc utor aliis in casibus, quos imposte- rum (quidquid boni, aut mali præstiterit) observationibus hisce fortasse adjiciam. Faxint interim Cali-
tes,

UVÆ URSINÆ. CAP.IV. 171

tes , ut pro humani generis bono ,
ubique simplicissimum hoc remedium
absque invidorum livore accipiatur ,
ac ubique laudatos effectus præstet .

TABULÆ PRIMÆ

EXPLICATIO.

- A. Calyx cum stylo.
- B. Calyx cum corolla.
- C. Germen cum stylo.
- D. Bacca.
- E. Semina ut sua conspiciuntur in fede.
- F. Semen seorsum pictum.

TABULÆ SECUNDÆ

E X P L I C A T I O .

- A. Calyx cum Stylo.
- B. Calyx cum Corolla.
- C. Fructus.
- D. Fructus per medium sectus , ut
femina in sua naturali sede
conspiciantur.
- E. Semina seorsum picta.

F I N I S .

NOI

N O I

RIFORMATORI

Dello Studio di Padova.

A Vendo veduto per la Fede di Revisione, ed Approvazione del P. *Francesco Antonio Mantoa* Inquisitor Generale del Santo Ufficio di Padova nel Libro intitolato *De Uva Ursina ejusque, & aquæ Calcis, vi Lithonthryptica. novæ animadversiones, experimenta observationes Michaelis Girardi Medici Physici. MS.* non v'esser cosa alcuna contro la Santa Fede Cattolica, e parimente per Attestato del Segretario Nostro, niente contro Principi, e buoni costumi concediamo Licenza a *Francesco Conzatti* Stampator di Padova che possi essere stampato, osservando gli ordini in materia di Stampe, e presentando le solite Copie alle Pubbliche Librarie di Venezia, e di Padova.

Dat. li 5. Dicembre 1764.

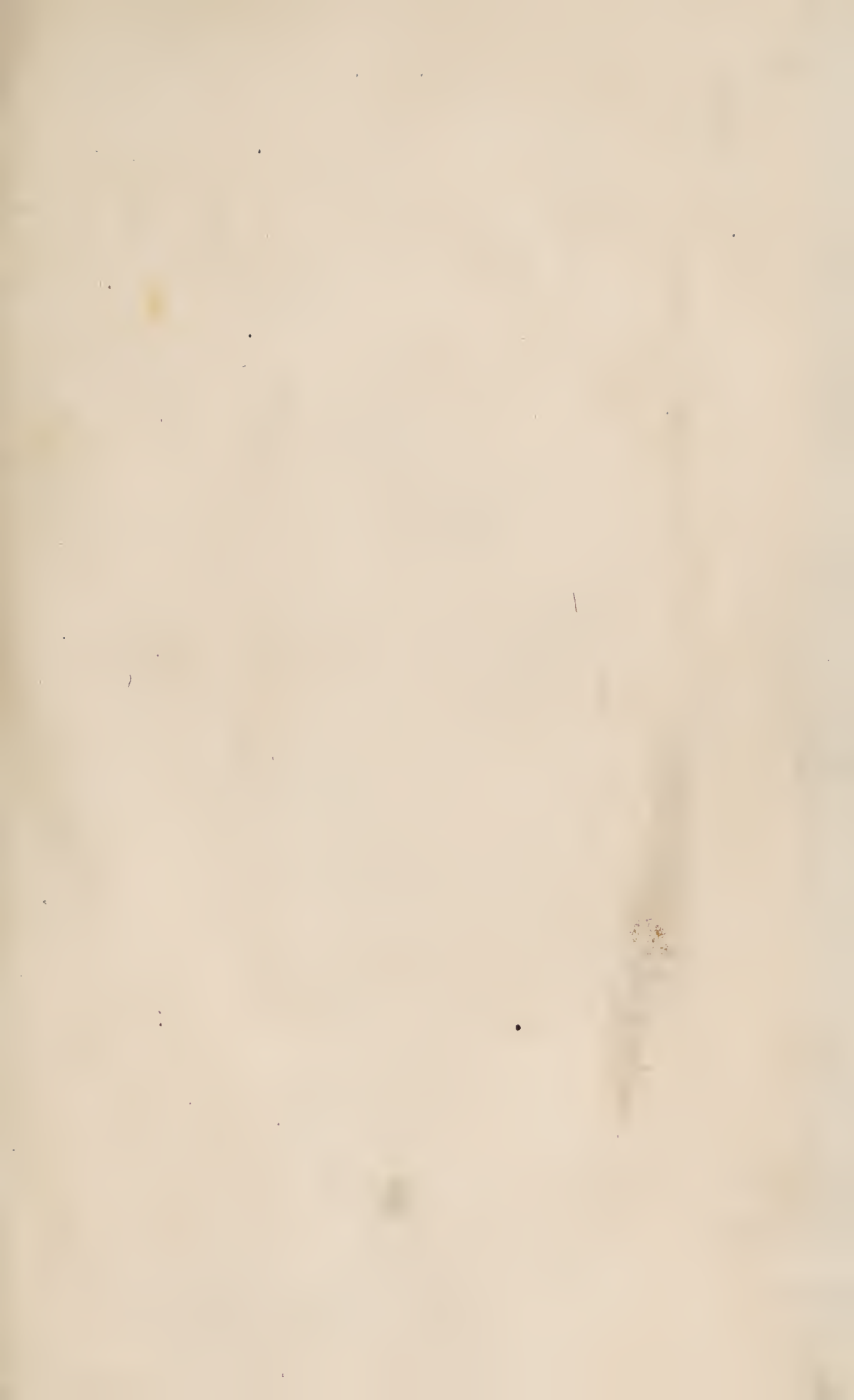
(ANGELO CONTARINI Proc. Riff.

(ALVISE VALLARESSO Riff.

(FRANCESCO MOROSINI 2. K. Proc. Riff.

Registr. in Libro a Car. 223. al Num. 1318.

Davidde Marchesini Seg.

50 fms

